

Collectief Beheerplan Agrarisch Natuurbeheer Weststellingwerf 2015

Versie: 15 december 2014

Goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Fryslân, bij besluit van ... kenmerk: ...	d.d.
	 (handtekening)
	 (naam)

INHOUDSOPGAVE:

OVERZICHTSKAARTEN.....	5
LEGENDA.....	7
LEESWIJZER	8
1. INLEIDING	8
2. WEIDVOGELKRING WESTSTELLINGWERF.....	10
3 DEELGEBIEDEN	11
3.1 Deelgebied De Ontginning 2010 t/m 2015	11
3.1.1 Ligging.....	11
3.1.2 Weidevogelstand.....	11
3.1.3 Overige gebiedskenmerken De Ontginning	12
3.2 Deelgebied Oldetrijne 2010 t/m 2015.....	13
3.2.1 Ligging.....	13
3.2.2 Weidevogelstand.....	13
3.2.3 Overige gebiedskenmerken Oldetrijne.....	13
3.3 Parel Postma 2010 t/m 2015.....	15
3.4 Deelgebied Oldetrijne Noord 2011 t/m 2016.....	15
3.4.1 Ligging.....	15
3.4.2 Weidevogelstand.....	15
3.4.3 Overige gebiedskenmerken	16
3.5 Deelgebied Gracht 2011 t/m 2016	17
3.5.1 Ligging.....	17
3.5.2 Weidevogelstand.....	17
3.5.3 Overige gebiedskenmerken	17
3.6 Deelgebied Langelille 2011 t/m 2016.....	18
3.6.1 Ligging.....	18
3.6.2 Weidevogelstand.....	18
3.6.3 Overige gebiedskenmerken	19
3.7 Deelgebied Lindedijk 2010 t/m/ 2016	20
3.7.1 Ligging.....	20
3.7.2 Weidevogelstand.....	20
3.7.3 Overige gebiedskenmerken	20
3.8 Deelgebied Sonnega 2010 t/m 2016.....	21
3.8.1 Ligging.....	21
3.8.2 Weidevogelstand.....	21
3.8.3 Overige gebiedskenmerken	22
3.9. Deelgebied Nijelamer 2010 t/m 2016.....	22
3.9.1 Ligging.....	22
3.9.2 Weidevogelstand.....	23
3.9.3 Overige gebiedskenmerken	23
4. STREEFBEELD	25
4.1 De Ontginning 2010 t/m 2015	26
4.2 Oldetrijne 2010 t/m 2015	27
4.3 Parel Postma	28
4.4 Oldetrijne Noord	28
4.5 Gracht.....	28
4.6 Langelille	29
4.7 Lindedijk	29
4.8 Sonnega	30
4.9 Nijelamer	30
5 MAATREGELEN.....	32
5.1 Mozaïekbeheer.....	32
5.2 Kwantitatieve en kwalitatieve onderbouwing van het mozaïekbeheer	39
5.2.1 De Ontginning	41
5.2.2 Oldetrijne	46
5.2.3 Parel Postma.....	50
5.2.4 Oldetrijne Noord	51
5.2.5 Gracht.....	53

5.2.6	Langelille	58
5.2.7	Lindedijk	60
5.2.8	Sonnega	62
5.2.9	Nijelamer	65
5.3	Inrichtingsmaatregelen en overige activiteiten	68
6.	VELDINVENTARISATIES	69
7.	KOSTEN EN FINANCIERING	70
7.1	Beheerkosten SNL	70
7.2	Inrichtingskosten en kosten overige activiteiten	72

Bijlagen:

Evaluatieformulier

74

OVERZICHTSKAARTEN

Hierna twee overzichtskaarten waarop de weidevogelmozaïeken en de natuurgebieden in Weststellingwerf staan aangegeven met daarnaast de legenda. Deze gebieden liggen allemaal ten westen van Wolvega.

LEGENDA

☒ Beheereenheden (vlakken)
A01.01.01a
A01.01.01b
A01.01.01c
A01.01.01d
A01.01.01e
A01.01.01f
A01.01.01g
A01.01.02a
A01.01.02b
A01.01.03a
A01.01.03b
A01.01.03c
A01.01.03d
A01.01.04a1
A01.01.04a2
A01.01.04a3
A01.01.04a4
A01.01.04b
A01.01.05
A01.01.05a
A01.01.05b
A01.01.06
A01.02.01
A01.02.01a1
A01.02.01a2
A01.02.01b1
A01.02.01b2
A01.02.01c1
A01.02.01c2
A01.02.02
A01.02.02a
A01.02.02b
A01.02.03
A01.02.03a
A01.02.03b
A02.01.03a

☒ Beheertypakaart (natuur)
N00.01
N00.02
N01.01
N01.02
N01.03
N01.04
N02.01
N03.01
N04.01
N04.02
N04.03
N04.04
N05.01
N05.02
N06.01
N06.02
N06.03
N06.04
N06.05
N06.06
N07.01
N07.02
N08.01
N08.02
N08.03
N08.04
N09.01
N10.01
N10.02
N11.01
N12.01
N12.02
N12.03
N12.04
N12.05
N12.06
N13.01
N13.02
N14.01
N14.02
N14.03
N15.01
N15.02
N16.01
N16.02
N17.01
N17.02
N17.03
N17.04

LEESWIJZER

De ANV heeft er voor gekozen om het Collectief Beheer Plan te zien als een doorlopend plan waarin de resultaten en wijzigingen van elk jaar worden toegevoegd aan de voorgaande jaren zodat er een duidelijk overzicht ontstaat door de jaren heen. De beschrijving van de deelgebieden (Hfdst 3) wordt daarin ongewijzigd overgenomen. De wijzigingen in het beheer en de financiële vertaling daarvan worden in het rood aangegeven waarbij de voorgaande jaren vermeld blijven onder vermelding van het jaartal waarop het plan van toepassing is.

1. INLEIDING

In 2009 hebben gedeputeerde staten van Fryslân Agrarisch Natuurbeheer Weststellingwerf gevestigd in Weststellingwerf, benoemd als gebiedscoördinator collectief agrarisch natuurbeheer in het kader van het Provinciale Subsidiestelsel Natuur en Landschap.

In het gebied Weststellingwerf (m.u.v. de Tjongervallei) coördineert Agrarisch Natuurbeheer Weststellingwerf het collectieve weidevogelbeheer.

Agrarisch Natuurbeheer Weststellingwerf heeft voor dit doel voorliggend Collectief Beheerplan opgesteld voor een planmatige en doelmatige aanpak van het weidevogelbeheer.

Een uitzondering is een klein gebiedje rond De Blesse. Voor dit kleine gedeelte van Weststellingwerf is in 2009 een plan ingeleverd door Kopse Agrarische Natuurvereniging; **een agrarische natuurvereniging uit Overijssel**. Het deelgebied dat zij beschrijven heet Marker- en Oosterbroek. Dit plan, onder verantwoordelijkheid van mozaïekregisseur Ton Flee, vormde tot 2014 een onderdeel van ons CBP. Met ingang van seizoen 2014 wordt dit plan zelfstandig ingediend en hoeft het niet meer opgenomen te worden in ons CBP.

In het Kwaliteitshandboek Gebiedscoördinatie van Agrarisch Natuurbeheer Weststellingwerf zijn de interne processen, taken en verantwoordelijkheden uitgeschreven. Hieronder een korte beschrijving van de totstandkoming van dit CBP.

Totstandkoming.

In 2013 is het systeem van gegevensverzameling veranderd. De nazorgers moeten de gevonden nest- en broedparen invoeren in het BFWW computersysteem. Die gegevens worden weergegeven op kaarten die, via BoerenNatuur, aan de gebiedscoördinatoren worden verstrekt. ANV Weststellingwerf heeft met de Vogelwachten afgesproken dat ook de stalstippenkaarten door de nazorger aan de agrariërs worden verstrekt zodat de nazorger niet meer hoeft te werken met twee verschillende kaarten

Deze werkwijze is nog niet perfect. Hieronder enkele punten:

-- Nazorgers die geen lid zijn van Vogelwacht Wolvega e.o hebben blijkbaar nog steeds moeite om hun telgegevens in het systeem te krijgen? Want van sommige agrariërs kwamen de gegevens heel laat en pas na aandringen in het systeem te staan.

-- De latere legsels zijn mogelijk niet als nest/broedpaar ingevoerd in het BFWW systeem maar zijn ingevoerd als alarmtelling waardoor er minder nest- en broedparen zijn geregistreerd. In een bijzonder geval (in Sonnega) hebben we de alarmtelling geïnterpreteerd als nesttelling.

-- De door sommige nazorgers gebruikte kaarten zijn klein en onduidelijk waardoor de nest- en broedparen op verkeerde percelen worden ingetekend. Bovendien hebben agrariërs weinig hulp aan de kaarten bij het bepalen van de positie van de nesten.

-- Als de nazorger slechts op een gedeelte van het bedrijf werkt waarbij naastliggende percelen van meerdere eigenaren worden samengevoegd ligt de stippenkaart logischerwijze op de dichtstbijzijnde boerderij waardoor de verder af gelegen agrariërs minder goed op de hoogte zijn.

-- Niet alle nazorgers verstrekken stalstippenkaarten. En de agrariërs missen de duidelijke, grotere en overzichtelijke bedrijfskaarten die voorheen verstrekt werden.

--- Omdat de, door BoerenNatuur, toegezonden bestanden pdf bestanden niet bewerkt kunnen worden moeten ze alsnog allemaal moeten worden omgezet naar een (jpg) bestand dat zich wel laat wijzigen. En gewijzigd beheer moet via printscreens vastgelegd worden of er moet alsnog handmatig een kaart worden gemaakt.

Op 22 september 2014 ontvingen wij, via BoerenNatuur, de kaarten van de BFVW met daarop de nest- en broedpaargegevens en de alarmtellingen. In dit CBP zijn wij uitgegaan van de BFVW gegevens aangevuld met stippenkaarten.

Een algemene voorlichtingsbijeenkomst, zoals die in de voorgaande jaren is gehouden, is niet georganiseerd want alle weidevogelgebieden met potentie zijn inmiddels in beeld en door de Provincie vastgelegd in de weidevogelkerngebieden. Voor deze weidevogelkerngebieden zijn in 2009 en 2010 mozaïekplannen opgesteld. Daarbuiten bevinden zich geen concentraties weidevogels die aan de eisen voor weidevogelkerngebied kunnen voldoen. Alle deelnemers zijn dus in beeld en deze zijn allemaal persoonlijk benaderd. De algemene voorlichting wordt via persberichten en de website verzorgd. Dit CBP bouwt verder op het CBP van 2014, waarbij ter wille van de duidelijkheid de teksten van voorgaande jaren soms iets zijn aangepast om aan te geven dat het gaat om oudere teksten. De wijzigingen die betrekking hebben op 2015 zijn in het rood aangegeven, met name in hoofdstuk 4 en 5. De financiële vertaling vindt u in hoofdstuk 7.

De afstemming van dit plan met de andere betrokken partijen in Weststellingwerf; Vogelwacht Wolvega, WBE, gemeente, SBB, Fryske Gea en Wetterskip Fryslân, vond plaats op 3 oktober 2014. Dit jaar is het overleg aangevuld met de Vogelwerkgroep Brandemeer, die in opdracht van SBB, volgens de SOVON methode, telt in enkele SBB gebieden in Weststellingwerf. De resultaten van dit overleg zijn verwerkt in dit CBP.

Agrarisch Natuurbeheer Weststellingwerf verklaart hierbij dat zij bij het opstellen van het Collectieve Beheerplan heeft gehandeld conform de vastgelegde processen in het Kwaliteitshandboek en dat zij op 17 juni 2011 een certificaat collectief agrarisch natuurbeheer heeft ontvangen.

2. WEIDEVOGELKRING WESTSTELLINGWERF

Sinds 2003 werkt Agrarisch Natuurbeheer Weststellingwerf nauw en intensief samen met de Vogelwachten en de WBE's: Vogelwacht Wolvega e.o., Vogelwacht De Blesse e.o., Vogelwacht Heerenveen-Oranjewoud, Vogelwacht Boijl, WBE Kuinder en Linde, WBE Beneden Linde en WBE De Veenpolders. Dit Collectief Beheerplan is, naast de agrariërs ook in overleg en in afstemming met deze organisaties opgesteld.

Het incidentele overleg dat er geregeld was met de TBO's, Waterschap en Gemeente is in 2009 geformaliseerd. Toen is afgesproken om de onderwerpen leidend te laten zijn: indien nodig zoeken we elkaar direct op. Eenmaal per jaar komen we in voltallig verband bij elkaar.

Dit jaar was ons jaarlijkse overleg **op 3 oktober 2014**.

In dit overleg komen de volgende organisaties samen:

Agrarisch Natuurbeheer Weststellingwerf gevestigd in Wolvega	N van der Weerd Voorzitter	(naam) (functie)
Staatsbosbeheer, district Zuidoost	A Rozema Opzichter	(naam) (functie)
Fryske Gea	A. Zijlstra Districtshoofd	(naam) (functie)
Vogelwacht Wolvega e.o	H. Smid Secretaris	(naam) (functie)
Vogelwacht De Blesse e.o.	E. Wallinga Voorzitter	(naam) (functie)
Vogelwacht Boijl	R van de Boer Contactpersoon	(naam) (functie)
Vogelwacht Heerenveen - Oranjewoud	K. Vellinga Wachthoofd	(naam) (functie)
Wild Beheer Eenheid Kuinder en Linde	F. Mulder Secretaris	(naam) (functie)
Wild Beheer Eenheid De Veenpolders	J.H. Oosterhuis Voorzitter	(naam) (functie)
Wild Beheer Eenheid Beneden Linde	B. Kramer Contactpersoon	(naam) (functie)
Wetterskip Fryslân	J. Zijlstra Medewerker Cluster Plannen	(naam) (functie)
Gemeente Weststellingwerf	B. van Lubek Medewerker Openbare Werken	(naam) (functie)
Vogelwerkgroep Brandemeer	H van Dijk Coördinator	(naam) (functie)

3 DEELGEBIEDEN

Deze tekst van alle deelgebieden is ongewijzigd overgenomen uit het CBP van Weststellingwerf 2010 (voor De Ontginningen, Oldetrijne en de Parel Postma) en 2011 (voor de overige, voor seizoen 2011, toegevoegde gebieden). De resultaten en jaarlijkse wijzigingen vindt u in hoofdstuk 4 en 5.

3.1 Deelgebied De Ontginning 2010 t/m 2015

Gebiedsbeschrijving

3.1.1 Ligging

Deelgebied 1 heeft betrekking op De Ontginning.

Dit gebied draait al zes jaar mee in het collectieve weidevogelbeheer en het heeft vorig jaar meegedraaid in het proefproject Skriezekrite. Dit heeft geresulteerd in een toename van het aantal grutto's. De broedparen namen in de Skriezekrite toe van 17 in 2008 naar 39 in 2009! Lastig daarbij is dat het gebied niet helemaal overeenkwam met het gebied dat nu meedoet aan het mozaïek beheerplan. Met name de parel van Postma heeft nogal wat vogels 'afgesnoept'. En de percelen die te koop staan deden niet mee in het oude collectief maar wel in de Skriezekrite. Er zijn twee agrariërs uit het weidevogelcollectief afgehaakt.

Oppervlakte

Oppervlakte agrarische grond	545 ha
Oppervlakte natuurgebied	0 ha
Oppervlakte totaal	545 ha

Natuurlijke begrenzing

Schipsloot
Tjonger
Spoorlijn
De Scheene

Niet alle agrariërs/grondeigenaren binnen deze natuurlijke begrenzing willen mee doen aan weidevogelbeheer. Rondom de eendenkooi en aan de noordelijke buitenrand vallen hectares weg. Dit heeft geen invloed op het te voeren weidevogelbeheer, eerder dienen zij als natuurlijke buffer voor predatie.

Een probleem waar wij wel tegenaan lopen zijn percelen weiland die te koop staan. Deze worden nu op 1-jarige pachtbasis verhuurd. Daar kunnen dus geen 6-jarige contracten op worden afgesloten. Het is wel een perfect weidevogelgebiedje. Het beheer dat daar wordt gevoerd past goed in ons plan (vandaar ook de goede resultaten in de Skriezekrite) maar kunnen wij, cijfermatig, niet meenemen. Zo wordt een groot gedeelte van deze percelen gebruikt door een deelnemer aan ons mozaïekbeheer plan die op zijn eigen bedrijf 100 broedparen per 100 hectare heeft.

Op de kaart is de begrenzing van het gebied nader aangeduid.

3.1.2 Weidevogelstand

Onderstaande tabel, in combinatie met recente stippenkaarten, geeft een beeld van de weidevogelstand in het plangebied.

(uitgedrukt in aantallen broedparen/gevonden nesten).

Weidevogelcollectief De Ontginning		
Soort	Aantal totaal 2009	Aantal per 100 ha 2009
Kievit	140	28
Grutto	34	7
Scholekster	39	8
Tureluur	31	6
Kuifeend	1	
Watersnip	2	
Wulp	11	2
Veldleeuwrik	1	
Gele Kwikstaart	3	
Graspieper	6	
TOTAAL	268	55

Totaal	Van de vier hoofdsoorten	50

3.1.3 Overige gebiedskenmerken De Ontginning

Openheid:

- o *In het algemeen zeer goed, het is een weids open gebied met her en der, aan het lint een boerderij en een enkele burgerwoning. De wegen zijn smalle plattelandswegen die met name door aanwonende worden gebruikt.*
- o *Onderstaande aandachtspunten vinden wij echter wel voor verbetering vatbaar, met dien verstande dat dit veelal regulier onderhoud betreft. Met name op het aspect begroeiing en opslag langs de vaarwegen moet beter toegezien worden. Dit is meegenomen in ons Weidevogelkring overleg en zal een terugkerend punt van aandacht zijn. De reden daarvoor is helder: begroeiing is een schuilplaats voor grond predatoren zoals vossen en bomen zijn een uitvalsbasis voor vliegende predatoren zoals buizerds.*

Soort opgaande begroeiing	Locatie
Laanbeplanting	Stadburen, Kooiweg
Begroeiing en opslag	De Tjonger, Schipsloot, Spoorlijn
Solitaire bomen	Verspreid

Waterhuishouding:

- o *Goed*
- o *Een gewenste verbetering is meer plas dras. Inmiddels heeft, naast de bestaande plas dras nog een agrariër uit het gebied zijn enthousiasme hiervoor omgezet in concrete plannen. In overleg met ons en de heer J Zijlstra van het Wetterskip is hij nu druk bezig om hier invulling aan te geven. Dit laat onverlet dat wij onze deelnemers blijven wijzen op het belang van water en wij goede hoop hebben op meer initiatieven.*

Oorzaak	Locatie
Meer plas-dras	Hele plangebied

Landgebruik

- o *Goed met voldoende variatie in bemesting, beweiding en maaien.*
- o *Maar natuurlijk kan het altijd beter. Het wijzen op het hanteren van verschillende maaidata maar ook bijvoorbeeld verschillende beweidingssystemen, graszaadmengsels en bemesting is een doorlopend proces waarbij dit beheerplan en dan met name de applicatie Beheer op Maat een goede overtuigingskracht gaf/geeft aan de boeren om te denken vanuit een gruttokuikentje. Vergeleken met de start van het weidevogelcollectief, nu zes jaar geleden, zie je duidelijk de voortgang die hier geboekt wordt. De jaarlijkse evaluaties die wij nu al zes jaar organiseren waarbij o.l.v. een deskundige de resultaten worden besproken met de agrariër, zijn nazorger en zijn wildbeheerder spelen hierin een belangrijke rol. Deze bijeenkomsten zullen wij dan ook zeker voortzetten.*
- o *Wij zien dat het gebruik van de verplichte groenbemester op maïsland een negatieve invloed heeft op met name de kievit.*

Aspecten landgebruik	Locatie
Geen verplicht gebruik groenbemester	Hele plangebied
Meer variatie in maaidata	Hele plangebied

Predatiedruk:

- o *Voor verbetering vatbaar.*
Uit de jaarlijkse evaluaties blijkt telkens weer dat de predatiedruk hoog is. Grote hindernis hierbij is de wetgeving. We willen in samenwerking met de Wildbeheereenheden die werkzaam zijn in ons gebied en via overleggen op een hoger (provinciaal?) niveau hier toch resultaat boeken zodat de mogelijkheden om te bejagen/verjagen vergroot worden. Hiervoor stellen wij samen met de WBE's een plan van aanpak op waarbij behalve het onderbouwen van geconstateerde problemen met cijfermateriaal ook praktische maatregelen aandacht krijgen. We hopen dat het project o.l.v. Altenburg en Wymenga waarin de BFvW, BoerenNatuur, TBO's, WBE's en de provincie Fryslân gaan samenwerken, hierin ook een grote rol kan spelen.

Relevante predatoren (2011)	Locatie/bron
Vos (8)	Brandemeer, Eendenkooi
Steenmarter	
Bunzing	
Hermelijn	

Wezel	
Das	
Kiekendief	
Kraai (116)	
Kauw (58)	
Reiger	
Ooievaar	Ooievaarskolonie Spanga
Buizerd	
Wilde katten	

Ruimtelijke Ordening:

- o *Geen knelpunten binnen planperiode (2010-2015)*

Op de kaart wordt e.e.a. aangegeven.

3.2 Deelgebied Oldetrijne 2010 t/m 2015

Gebiedsbeschrijving

3.2.1 Ligging

Deelgebied 2 heeft betrekking op Oldetrijne gelegen in de gemeente Weststellingwerf.

Oppervlakte

Oppervlakte agrarische grond	275 ha
Oppervlakte natuurgebied	0 ha
Oppervlakte totaal	275 ha

Natuurlijke begrenzing

Helomavaart
Peter Stuyvesantweg
Merriemaden
De Meenthe
De Sasweg
De Linde

Op de kaart is de begrenzing van het gebied nader aangeduid.

3.2.2 Weidevogelstand

Onderstaande tabel, in combinatie met de recente stippenkaarten, geeft een beeld van de weidevogelstand in het plangebied (uitgedrukt in aantallen broedparen/gevonden nesten).

Deelgebied Oldetrijne		
Soort	Aantal totaal 2008	Aantal per 100 ha 2008
Kievit	143	52
Grutto	9	3
Scholekster	20	7
Tureluur	3	1
Kuifeend	2	
Veldleeuwerik	2	
Gele Kwikstaart	1	
Graspieper	1	
TOTAAL	181	66
Totaal	Van de vier hoofdsoorten	64

3.2.3 Overige gebiedskenmerken Oldetrijne

Openheid en rust:

- o Goed, het is een waterrijk, weids, open gebied met her en der, in het lint een boerderij.
- o Voor verbetering vatbaar is absoluut het zandzuigergat bij de Driewegsluis. Dit waterrijke perceel was vroeger altijd een goede vogellocatie maar valt nu buiten het weidevogelkerngebied. Het is in eigendom van Fryske Gea, met een botanische doelstelling en verruigt totaal. Voor dit deelgebied wordt het aanpakken van deze verruiging hét speerpunt voor de komende jaren. De reden daarvoor is helder: begroeiing is een schuilplaats voor grond predatoren zoals vossen en bomen zijn een uitvalsbasis voor vliegende predatoren zoals buizerds.
- o De rietkragen langs de Linde vallen in principe onder het gewone, reguliere onderhoud. Met name op de aspecten begroeiing en opslag moet goed toegezien worden. Dit is meegenomen in ons Weidevogelkring overleg. De reden daarvoor is helder: begroeiing is een schuilplaats voor grond predatoren zoals vossen.

Soort opgaande begroeiing/verstoring	Locatie
Begroeiing en opslag	Rondom zandzuigergat bij Driewegsluis
Rietkragen	Langs de Linde

Waterhuishouding:

- o Goed
- o Een gewenste verbetering is het aandeel plas dras. Gelukkig is ook in dit deelgebied een agrariër enthousiast geworden voor deze vorm van beheer. Inmiddels is contact opgenomen met het Wetterskip. Het plan is nog niet ingetekend in de Toolkit omdat dit intekenen zeer problematisch gaat. Vanwege de te volgen ontheffingsprocedure lukt het niet meer om de plasdras vóór 15 februari te realiseren. In 2011 wordt dit pakket wel aangevraagd. Het staat inmiddels al aangegeven op de kaartbijlage. En wij hebben het plan ter financiering in dit Beheerplan meegenomen. De inrichtingskosten worden wel in 2010 gemaakt.

Ontoereikende aspecten waterhuishouding	Locatie
Te weinig plas-dras	Hele plangebied

Landgebruik:

- o Goed
- o Ook hier is een gewenste verbetering natuurlijk nog meer variatie in het gebied, o.a. door het hanteren van verschillende maaidata maar ook bijvoorbeeld verschillende beweidingssystemen, graszaadmengsels en bemesting. Dit is een doorlopend proces waarbij dit beheerplan en dan met name de applicatie Beheer op Maat een goede overtuigingskracht gaf/geeft aan de boeren om te denken vanuit een gruttokuikentje. Vergeleken met de start van het weidevogelcollectief, nu zes jaar geleden, zie je duidelijk de voortgang die hier geboekt wordt. De jaarlijkse evaluaties die wij nu al zes jaar organiseren waarbij o.l.v. een deskundige de resultaten worden besproken met de agrariër, zijn nazorger en zijn wildbeheerder spelen hierin een belangrijke rol. Deze bijeenkomsten zullen wij dan ook zeker voortzetten.
- o Wij zien dat het gebruik van de verplichte groenbemester op maïsland een negatieve invloed heeft op met name de kievit.

Aspecten landgebruik	Locatie
Te weinig variatie in maaidata	Hele plangebied
Verplicht gebruik groenbemester	Maïspcelen

Predatiedruk:

- o Voor verbetering vatbaar.
Uit de jaarlijkse evaluaties blijkt telkens weer dat de predatiedruk hoog is. Grote hindernis hierbij is de wetgeving. We willen in samenwerking met de Wildbeheereenheden die werkzaam zijn in ons gebied en via overleggen op een hoger (provinciaal?)niveau hier toch resultaat boeken zodat de mogelijkheden om te bejagen/verjagen vergroot worden. Hiervoor stellen wij samen met de WBE's een plan van aanpak op waarbij behalve het onderbouwen van geconstateerde problemen met cijfermateriaal ook praktische maatregelen aandacht krijgen. We hopen dat het project o.l.v. Altenburg en Wymenga waarin de BFvW, BoerenNatuur, TBO's, WBE's en de provincie Fryslân gaan samenwerken, hierin ook een grote rol kan spelen.

Relevante predatoren	Locatie/bron
Vos	Boswallen/bebossing Sonnega/Oldetrijne
Reiger	Rottige Meenthe
Hermelijn	
Bunzing	
Wezel	

Steenmarter	
Das	
Ooievaar	Ooievaarsstation Spanga
Buizerd	Rottige Meenthe, boswallen buiten het gebied,, Zandzuigergat
Kraaien	

Ruimtelijke Ordening:

- *Kans binnen planperiode (2010-2015): langs de Linde wordt nog EHS gerealiseerd. Onze vereniging wordt hierbij betrokken en wij zien hier nog wel kansen voor meer/beter weidevogelbeheer.*

Ruimtelijke ontwikkelingsplannen	Locatie
Realisering EHS	Langs De Linde

- *Mogelijke bedreiging binnen planperiode (2010-2015):*

Momenteel zijn er in een zéér pril stadium plannen voor het realiseren van een recreatiepark langs de Helomavaart. Niet alleen de planvorming is nog onzeker, ook bij de daadwerkelijke uitvoering die moet geschieden door particulier initiatief dan wel een projectontwikkelaar worden grote vraagtekens gezet. Ook bij deze planvorming worden wij betrokken.

Ruimtelijke ontwikkelingsplannen	Locatie
Mogelijke aanleg recreatiepark met golfbaan	Langs Helomavaart

3.3 Parel Postma 2010 t/m 2015

In Nijeholtwolde tegen het gebied van De Ontginning aan maar net over de spoorlijn bevindt zich het bedrijf van de familie Postma. Dit bedrijf heeft in de SAN zes jaren succesvol meegedraaid in het weidevogelcollectief De Ontginning. Vanwege de spoorlijn moeten zij nu, door de nieuwe regelgeving, als parel verder. In 2009 had dit bedrijf 79 Kieviten, 3 scholeksters, 1 grutto en 2 tureluurs op 42,62 ha. Dit is omgerekend een dichtheid van 199 per 100 ha.! Het totaal van 85 aantallen van de vier hoofdsoorten is ruim voldoende om mee te kunnen doen als parel.

3.4 Deelgebied Oldetrijne Noord 2011 t/m 2016

Gebiedsbeschrijving

3.4.1 Ligging

Deelgebied Oldetrijne Noord is gelegen in de gemeente Weststellingwerf en binnen het weidevogelkerngebied.

Oppervlakte

Oppervlakte agrarische grond	200 ha
Oppervlakte natuurgebied	0 ha
Oppervlakte totaal	200 ha

Natuurlijke begrenzing

Pieter Stuyvesantweg
Helomavaart
Kerkeweg
Sonnegaweg

Op de kaartbijlage is de begrenzing van het gebied nader aangeduid.

3.4.2 Weidevogelstand

Onderstaande tabel, in combinatie met de kaartbijlage, geeft een beeld van de weidevogelstand in het plangebied (uitgedrukt in aantallen gevonden nesten).

Deelgebied Oldetrijne Noord			
Soort	Ter info: Aantal 2009	Aantal 2010	Aantal per 100 ha 2010
Kievit	87	92	46

Grutto	4	5	2
Scholekster	12	16	8
Tureluur	1	6	3
Totaal	104	119	60

3.4.3 Overige gebiedskenmerken

Openheid en rust

- Goed. Het betreft hier een open weids gebied met her en der enkele boerderijen. Het gebied wordt zowel aan één kant begrensd als doorsneden door water. Waarbij de waterloop die het gebied doorsnijdt geen enkele beperking geeft voor de kuikentjes.
- De boswal die haaks op de Pieter Stuyvesantweg staat is de enige dissonant in het gebied. Deze zou mogelijk als uitvalsbasis kunnen dienen voor predatoren. Dit is nu niet aan de orde en we hopen, o.a. door bij Staatsbosbeheer aan te dringen op goed onderhoud, dat dit voorkomen kan worden. Wel hanteren wij deze boswal als een natuurlijke grens voor het mozaïekgebied.

Soort opgaande begroeiing/verstoring	Locatie
Begroeiing en opslag	Langs de Helomavaart en de Scheene
Rietkragen	Langs de Helomavaart
Boswal	Haaks op de Pieter Stuyvesantweg

Waterhuishouding

- Goed
Langs de Helomavaart liggen enkele percelen die van nature vaak vrij nat zijn en die perfect zijn voor de weidevogels. De eigenaar wil dit effect versterken door een plas-dras aan te leggen met daarom heen uitgestelde maaidatum.
- Voor verbetering vatbaar zijn de oevers. Deze zijn op sommige plaatsen erg steil. In overleg met het waterschap is het plan opgevat om langs De Scheene natuurvriendelijke oevers te creëren.

Ontoereikende aspecten waterhuishouding	Locatie
Steile oevers	m.n. langs de grotere (waterschaps)sloten

Landgebruik

- Goed. Gevarieerd met aandacht voor de weidevogel.

Aspecten landgebruik	Locatie

Op de kaartbijlage is het landgebruik met onderscheid tussen grasland en akkerbouwgewassen, inclusief maïsland aangegeven.

Predatiedruk

- Voor verbetering vatbaar. Waar de WBE's de vos inmiddels redelijk onder controle hebben gekregen wordt de overlast van het ooievaarsstation van de familie Van Maarsen te Spanga een steeds groter probleem voor de weidevogelkuikentjes. De succesvolle terugkeer van de ooievaar op meerdere plaatsen in Friesland neemt ons inziens inmiddels zulke vormen aan dat ingrijpen door de Provinciale overheid gewenst is!

Relevante predatoren	Locatie/bron
Vos	Brandemeer en Rottige Meenthe
Reiger	Rottige Meenthe
Ooievaar	Ooievaarsstation Spanga
Hermelijn	
Bunzing	
Wezel	
Steenmarter	
Das	Ooit uitgezet in Ooststellingwerf. Nu hier al.
Buizerd	
Kraaien	

Ruimtelijke Ordening

- Geen knelpunten binnen planperiode (2011-2016)

Ruimtelijke ontwikkelingsplannen	Locatie

3.5 Deelgebied Gracht 2011 t/m 2016

Gebiedsbeschrijving

3.5.1 Ligging

Deelgebied Gracht is gelegen in de gemeente Weststellingwerf en binnen het weidevogelkerngebied.

Oppervlakte

Oppervlakte agrarische grond	104 ha
Oppervlakte natuurgebied	0 ha
Oppervlakte totaal	104 ha

Natuurlijke begrenzing

geen

Op de kaartbijlage is de begrenzing van het gebied nader aangeduid.

3.5.2 Weidevogelstand

Onderstaande tabel, in combinatie met de kaartbijlage, geeft een beeld van de weidevogelstand in het plangebied (uitgedrukt in aantallen gevonden nesten).

Deelgebied Gracht			
Soort	Ter info: Aantal 2009	Aantal 2010	Aantal per 100 ha 2010
Kievit	35	43	41
Grutto	1		
Scholekster	8	9	9
Tureluur	1		
Totaal	45	52	50

De deelnemers aan de oude SAN begonnen in 2005 met 83 vogels (72 K; 3 G; 8 S). In 2007 en 2008 werden hier in het kader van de ruilverkaveling heel veel percelen vergraven. In 2008 had dit gebied de deelnemers aan de SAN 49 vogels (40 K; 1 G; 7S).

3.5.3 Overige gebiedskenmerken

Openheid en rust

- o Goed. Het gebiedje ligt in een veel groter plattelandsgebied dat zich overal kenmerkt door openheid en rust. De weg die het gebiedje doorkruist wordt vrijwel uitsluitend gebruikt door aanwonenden en levert daarmee geen belemmeringen voor de weidevogels en hun kuikentjes. Ditzelfde geldt voor de waterloop die door het gebiedje loopt.
- o Wel is het storend dat, in het kader van de ruilverkaveling die hier heeft plaatsgevonden en die binnenkort officieel wordt afgerond, er door Staatsbosbeheer bomen zijn geplant langs de weg.
- o Hetzelfde geldt voor een klein natuurgebiedje dat direct grenst aan ons weidevogelgebied. Dit heeft een botanische bestemming gekregen. Terwijl het op dit moment, pas aangelegd moeras, perfect zou zijn voor de weidevogel. Het enige dat moet gebeuren is het open houden van het gebied!

Soort opgaande begroeiing/verstoring	Locatie
Laanbeplanting	Langs de Gracht
Mogelijk in de toekomst het natuurgebiedje	Net boven het mozaïekgebied

Waterhuishouding

- o Goed

Ontoereikende aspecten waterhuishouding	Locatie

Landgebruik

- Goed. De vier deelnemende agrariërs weiden hun koeien en enkele percelen worden in wisselbouw gebruikt voor mais. Dit geeft een prachtig gevarieerd gebruik.

Aspecten landgebruik	Locatie
Natuurgebied	Net boven het mozaïek

Op de kaartbijlage is het landgebruik met onderscheid tussen grasland en akkerbouwgewassen, inclusief maïsland aangegeven.

Predatiedruk

- Voor verbetering vatbaar. Waar de WBE's de vos inmiddels redelijk onder controle hebben gekregen wordt de overlast van het ooievaarsstation van de familie Van Maarsen te Spanga een steeds groter probleem voor de weidevogelkuijken. De succesvolle terugkeer van de ooievaar op meerdere plaatsen in Friesland neemt ons inziens inmiddels zulke vormen aan dat ingrijpen door de Provinciale overheid gewenst is!

Relevante predatoren	Locatie/bron
Vos	Brandemeer Rottige Meenthe
Reiger	Rottige Meenthe
Ooievaar	Ooievaarsstation Spanga
Wezel	
Bunzing	
Buizerd	
Kraaien	
Steenmarter	

Ruimtelijke Ordening

- Geen knelpunten binnen planperiode (2011-2016)

Ruimtelijke ontwikkelingsplannen	Locatie

3.6 Deelgebied Langelille 2011 t/m 2016**Gebiedsbeschrijving****3.6.1 Ligging**

Deelgebied Langelille is gelegen in de gemeente Weststellingwerf en binnen het weidevogelkerngebied.

Oppervlakte

Oppervlakte agrarische grond	110 ha
Oppervlakte natuurgebied	0 ha
Oppervlakte totaal	110 ha

Natuurlijke begrenzing

Langelilleweg
Kerkeweg
Gracht

Op de kaartbijlage is de begrenzing van het gebied nader aangeduid.

3.6.2 Weidevogelstand

Onderstaande tabel, in combinatie met de kaartbijlage, geeft een beeld van de weidevogelstand in het plangebied (uitgedrukt in aantallen broedparen/gevonden nesten).

Deelgebied Langelille			
Soort	Ter info: Aantal 2009	Aantal totaal 2010	Aantal per 100 ha 2010
Kievit	78	47	43
Grutto		2	2
Scholekster	8	9	8
Tureluur			
Totaal	86	58	53

3.6.3 Overige gebiedskenmerken

Openheid en rust

- Goed. Het betreft een echt plattelandsgebied aan de Tjonger met verspreid liggende lintbebouwing langs de Langelilleweg en in de dorpskern een klein stukje aaneengesloten lintbebouwing aan de Kerkeweg. Beide wegen worden meest voor plaatselijk verkeer gebruikt. En dat geldt helemaal voor de derde weg die het gebied begrenst: de Gracht.

Soort opgaande begroeiing/verstoring	Locatie
Laanbeplanting	Langs de Kerkeweg
Begroeiing en opslag	Een klein particulier natuurterreintje links boven het mozaïek

Waterhuishouding

- Goed

Ontoereikende aspecten waterhuishouding	Locatie

Landgebruik

- Goed. De deelnemers aan dit mozaïek gebruiken hun gronden verschillend waardoor altijd een gevarieerd geheel ontstaat van mais waar de kievit zich concentreren en beweide en gemaaide graslanden waar de kuikentjes zich thuis voelen.
- Vorig jaar zijn de oevers van de Tjonger opnieuw ingericht en bijzonder geschikt gemaakt voor steltlopers. Beide gebieden zullen elkaar ongetwijfeld versterken.

Aspecten landgebruik	Locatie

Op de kaartbijlage is het landgebruik met onderscheid tussen grasland en akkerbouwgewassen, inclusief maïsland aangegeven.

Predatiedruk

- Voor verbetering vatbaar. Behalve de reigers uit de Brandemeer zie je ook hier in toenemende mate ooivaars verschijnen. Zie de oproep bij de vorige gebieden.

Relevante predatoren	Locatie/bron
Vos	Brandemeer
Reiger	Brandemeer
Ooievaar	Ooievaarsstation Spanga
Wezel	
Bunzing	
Hermelijn	
Buizerd	
Steenmarter	
Kraai	

Ruimtelijke Ordening

- Geen knelpunten binnen planperiode (2011-2016)

Ruimtelijke ontwikkelingsplannen	Locatie

3.7 Deelgebied Lindedijk 2010 t/m/ 2016

Gebiedsbeschrijving

3.7.1 Ligging

Deelgebied Lindedijk is gelegen in de gemeente Weststellingwerf en binnen het weidevogelkerngebied

Oppervlakte

Oppervlakte agrarische grond	160 ha
Oppervlakte natuurgebied	0 ha
Oppervlakte totaal	160 ha

Natuurlijke begrenzing

Lindedijk
Pieter Stuyvesantweg
Gracht

Op de kaartbijlage is de begrenzing van het gebied nader aangeduid.

3.7.2 Weidevogelstand

Onderstaande tabel, in combinatie met de kaartbijlage, geeft een beeld van de weidevogelstand in het plangebied (uitgedrukt in aantallen gevonden nesten).

Deelgebied Lindedijk			
Soort	Ter info: Aantal 2009	Aantal totaal 2010	Aantal per 100 ha 2010
Kievit	80	68	57
Grutto	2	2	2
Scholekster	5	6	6
Tureluur	1	2	2
Totaal	88	78	55

Let op: het gebied van 2010 komt niet volledig overeen met het oude SAN gebied. Met name een cluster met daarin o.a. een grutto en 2 tureluurs konden we in de nieuwe begrenzing niet meenemen.

3.7.3 Overige gebiedskenmerken

Openheid en rust

- Goed. Het betreft een weids plattelandsgebied aan de rivier de Linde met her en der een boerderij. Links onder ligt het gehucht Slijkenburg waar ongeveer 40 mensen wonen.
- De begroeiing die altijd ontstaat langs een waterloop is een punt van aandacht. Op zich is regulier onderhoud van de oevers van de Linde voldoende.
- Links boven ons mozaïek ligt De Kolk; een plas water met daaromheen begroeiing. Op dit moment geeft dat geen problemen maar het heeft onze aandacht. Midden boven ons mozaïek ligt een klein natuurterreintje van Staatsbosbeheer.

Soort opgaande begroeiing/verstoring	Locatie
Begroeiing en opslag	Langs de Linde
Rietkragen	Langs de Linde
Bomen en begroeiing	De Kolk en het natuurterreintje aan de Gracht

Waterhuishouding

- Goed

Ontoereikende aspecten waterhuishouding	Locatie

Landgebruik

- o Goed. Er is voldoende variatie in het grondgebruik om rust, voedsel en bescherming te bieden aan de weidevogels en hun kuikentjes.

Aspecten landgebruik	Locatie

Op de kaartbijlage is het landgebruik met onderscheid tussen grasland en akkerbouwgewassen, inclusief maïsland aangegeven.

Predatiedruk

- o Voor verbetering vatbaar. Waar de WBE's de vos inmiddels redelijk onder controle hebben gekregen wordt de overlast van het ooievaarsstation van de familie Van Maarsen te Spanga een steeds groter probleem voor de weidevogelkuikentjes. De succesvolle terugkeer van de ooievaar op meerdere plaatsen in Friesland neemt ons inziens inmiddels zulke vormen aan dat ingrijpen door de Provinciale overheid gewenst is!
- o Het is mogelijk dat De Kolk een uitvalsbasis voor predatoren gaat vormen. Wij brengen dit onder de aandacht van de WBE.

Relevante predatoren	Locatie/bron
Vos	Rottige Meenthe
Reiger	Rottige Meenthe
Ooievaar	Ooievaarsstation Spanga
Wezel	
Bunzing	
Hermelijn	

Ruimtelijke Ordening

- o Geen knelpunten binnen planperiode (2011-2016)

Ruimtelijke ontwikkelingsplannen	Locatie

3.8 Deelgebied Sonnega 2010 t/m 2016

Gebiedsbeschrijving

3.8.1 Ligging

Deelgebied Sonnega is gelegen in de gemeente Weststellingwerf en binnen het weidevogelkerngebied.

Oppervlakte

Oppervlakte agrarische grond	160 ha
Oppervlakte natuurgebied	0 ha
Oppervlakte totaal	160 ha

Natuurlijke begrenzing

Sonnegaweg
Hoofdweg

Op de kaartbijlage is de begrenzing van het gebied nader aangeduid.

3.8.2 Weidevogelstand

Onderstaande tabel, in combinatie met de kaartbijlage, geeft een beeld van de weidevogelstand in het plangebied (uitgedrukt in aantallen broedparen/gevonden nesten).

Deelgebied Sonnega		
Soort	Aantal totaal 2010	Aantal per 100 ha 2010
Kievit	64	40
Grutto	14	9

Scholekster	11	7
Tureluur	12	8
Totaal	101	63

Dit gebied is voor onze vereniging nieuw. Over 2009 zijn wel gegevens bekend maar die liggen bij de Vogelwacht. Vorig jaar had 1 deelnemer al 45 vogels op krap 20 hectare. De aanvraag om parel te worden voldeed helaas niet aan de norm van 75 vogels ongeacht de aantallen hectares.

3.8.3 Overige gebiedskenmerken

Openheid en rust

- o Goed. Het gebied ligt tussen twee plattelandswegen in waaraan lintbebouwing ligt.
- o Wel staan er op een perceel drie korte zogenaamde miltvuurbosjes. Het onderhoud hieraan is matig en moet voor ons weidevogelmozaïek correcter opgepakt worden. In 2010/2011 is een inhaalslag nodig.
- o En op de grens staat een boswal die regulier onderhouden moet worden.

Soort opgaande begroeiing/verstoring	Locatie
Miltvuurbosjes	Haaks op Hoofdweg

Waterhuishouding

- o Goed. Door een van de deelnemers wordt een plas dras in het gebied gerealiseerd.

Ontoereikende aspecten waterhuishouding	Locatie

Landgebruik

- o Goed. In verhouding kent dit mozaïek veel mais. Dit trekt vooral kieviten en scholeksters. Op de graslanden ligt voldoende zwaar beheer. Ook de ruime beschikbaarheid van ruige mest vanwege de bedrijfsvoering van een van de deelnemers is een pré.

Aspecten landgebruik	Locatie

Op de kaartbijlage is het landgebruik met onderscheid tussen grasland en akkerbouwgewassen, inclusief maïsland aangegeven.

Predatiedruk

- o Voor verbetering vatbaar. Ook hier is de ooivaar geen onbekende verschijning meer. Zie de oproep bij de andere gebieden.

Relevante predatoren	Locatie/bron
Vos	Brandemeer
Reiger	Brandemeer/Rottige Meenthe
Ooievaar	Ooievaarsstation Spanga
Steenmarter	
Wilde katten	
Buizerd	
Kraaien	

Ruimtelijke Ordening

- o Geen knelpunten binnen planperiode (2011-2016)

Ruimtelijke ontwikkelingsplannen	Locatie

3.9. Deelgebied Nijelamer 2010 t/m 2016

Gebiedsbeschrijving

3.9.1 Ligging

Deelgebied Nijelamer is gelegen in de gemeente Weststellingwerf en binnen het weidevogelkerngebied.

Oppervlakte

Oppervlakte agrarische grond	370 ha
Oppervlakte natuurgebied	0 ha
Oppervlakte totaal	370 ha

Natuurlijke begrenzing

Schipsloot
Schipslootweg
De Tjonger
Hoofdweg

Op de kaartbijlage is de begrenzing van het gebied nader aangeduid.

3.9.2 Weidevogelstand

Onderstaande tabel, in combinatie met de kaartbijlage, geeft een beeld van de weidevogelstand in het plangebied (uitgedrukt in aantallen gevonden nesten).

Deelgebied Nijelamer				
Soort	Ter info: Aantallen 2008 en 2009		Aantal totaal 2010	Aantal per 100 ha 2010
Kievit	(131)	118	145	40
Grutto	(15)	12	12	3
Scholekster	(26)	22	19	5
Tureluur	(8)	4	14	4
Totaal	(180)	156	190	51

Omdat dit gebied juist in 2009 een slecht jaar had voegen we de cijfers van 2008 ook toe. Die zijn representatief voor 2005-2007.

3.9.3 Overige gebiedskenmerken

Openheid en rust

- Goed. Dit gebied is een weids en open plattelandsgebied met her en der een boerderij. Naast het gebied liggen terreinen van Staatsbosbeheer. De bovenste heeft de doelstelling kruiden- en faunairijk grasland, daaronder ligt de doelstelling moeras met daarnaast de doelstellingen vochtig weidevogelgrasland en vochtig hooiland. Beide gebieden zijn door hun begroeiing niet meer in trek bij de weidevogels. Ook voor ons mozaïek zien wij nog geen toegevoegde waarde.
- De begroeiing langs de waterlopen is natuurlijk een voortdurend punt van aandacht. De contacten hierover met het Wetterskip verlopen gelukkig bijzonder constructief.

Soort opgaande begroeiing/verstoring	Locatie
Begroeiing en opslag	Langs de Tjonger en Schipsloot
Rietkragen	Langs de Tjonger en Schipsloot
Begroeiing natuurgebieden	Brandemeer

Waterhuishouding

- Goed. Een van de deelnemers overweegt een plas dras aan te leggen. Ook hierover loopt inmiddels contact met het Wetterskip. Deze plas dras komt aangrenzend onder een terrein van Staatsbosbeheer te liggen waarop de doelstelling moeras en kruidenrijk en faunairijk grasland ligt.

Ontoereikende aspecten waterhuishouding	Locatie

Landgebruik

- Goed. De deelnemers hebben elk hun eigen stijl van bedrijfsvoering. Er wordt gemaaid, gestalvoerd, beweid en mais verbouwd wat leidt tot een gevarieerd gebruik van de weilanden.
- Ons mozaïek ligt naast natuurterreinen van Staatsbosbeheer. Hierop liggen volgens de natuurkaart de doelstellingen: kruiden- en faunairijk grasland, vochtige weidevogelgraslanden, vochtige hooilanden en moeras. Wij hebben niet de indruk dat deze gebieden in trek zijn bij de weidevogels.

Aspecten landgebruik	Locatie

Op de kaartbijlage is het landgebruik met onderscheid tussen grasland en akkerbouwgewassen, inclusief maïsland aangegeven.

Predatiedruk

- Voor verbetering vatbaar.

Relevante predatoren	Locatie/bron
Vos	Brandemeer
Reiger	Brandemeer
Ooievaar	Ooievaarsstation Spanga
Steenmarter	
Kraaien	
Buizerd	
Wilde katten	

Ruimtelijke Ordening

- Geen knelpunten binnen planperiode (2011-2016)

Ruimtelijke ontwikkelingsplannen	Locatie

4. STREEFBEELD

(alleen ambitie weidevogelstand)

Alle deelplannen gaan uit van alle weidevogels. De grutto is leidend maar niet bepalend. Vertaald naar percentages klinken de ambities hoog en bijna onrealistisch maar als uitgangspunt zijn in eerste instantie de aantallen genomen die in de afgelopen zes jaren eens zijn behaald.

We hebben de lat hoog gelegd; agrariërs zullen meer nog dan voorheen in hun bedrijfsvoering rekening moeten houden met de weidevogel. Als coördinator zullen wij, via de inzet van de mozaïekregisseur en de weidevogelcoördinatoren, toezien op de uitvoering van de aangegeven maatregelen (de contracten) en blijven we via voorlichting en scholing het weidevogelbeheer stimuleren zodat het beheer nog meer tussen de oren komt te zitten.

Zo heeft in 2011 bijvoorbeeld de heer Ernst Oosterveld, werkzaam bij het ecologisch onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga, op de evaluatieavonden uitleg gegeven over zijn onderzoeksresultaten over het optimale graslandgebruik voor weidevogelkuikens en de invloed daarvan op de overlevingskansen. In 2012 hebben we ondermeer een veldexcursie georganiseerd naar de familie Pelleboer in Mastenbroek. Ruim 60 deelnemers (agrariërs en nazorgers) hebben daar met eigen ogen kunnen zien hoe plasdras, gevarieerde maaidatum, randen, weiden en intensieve nazorg resulteert in het aantrekken van heel veel weidevogels met heel veel jongen. Op 8 mei 2013 hebben wij, met het maximaal toegestane aantal personen, het gebied Skrok en Skrins bezocht. Een prachtig weidevogelgebied waar onze leden en hun nazorgers konden zien hoe een TBO het weidevogelbeheer aanpakt.

4.1 De Ontginning 2010 t/m 2015

De weidevogelkring stelt zich ten doel om gedurende de planperiode de weidevogelpopulatie ten opzichte van 2009 met gemiddeld 10 tot 25% te laten groeien. O.a.:

- een groei van gruttopopulatie van 25%
- een groei van de kievitpopulatie met 20%
- een groei van de scholeksterpopulatie met 10%
- een groei van de tureluurpopulatie met 15%

En het aantal soorten met 20% te vergroten.

Deze prognose is gebaseerd op:

-jarenlange bestaande (tel)gegevens van de Vogelwacht en de gegevens van de Skriezekrite voor de grutto.

-kennis en inzicht van de gebruikers van de gronden in het gebied.

Onderstaande tabel geeft, in het zwart, de concrete ambitie van de weidevogelkring voor de belangrijkste doelsoorten.

Daarnaast, in het rood, de resultaten.

De resultaten van 2014 stemmen optimistisch; 1 grutto, 7 scholeksters en 2 tureluurs meer. Opvallend is de afname van de kievit. Dit komt mogelijk door een afname van het areaal bouwland die mede veroorzaakt wordt door de nieuwe derogatie-eisen.

Omdat we in 2011 en 2013 nieuwe deelnemers hebben gekregen zijn de gegevens van hun percelen in het groen vermeld. De uitbreidingen vallen in het weidevogelkerngebied.

De Ontginning voor 2015: 549 hectare							
Doelsoort	2009 Referentie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kievit	140	145 149 +28=177	150 230	155 217	160 218 +44=262	165 212	168
Grutto	34	36 23	38 24	40 27	41 26 +2= 28	42 29	43
Scholekster	39	40 44 +1= 45	40 46	41 32	41 23 +6= 29	42 36	43
Tureluur	31	31 31	32 42	33 16	34 24 +2= 26	34 28	35
TOTAAL	244	247 +29= 276	342	292	291 + 54=345	305	
Slobeend	0	0 1	1 0	1 3	1 3	1 3	1
Kuifeend	1	2 0	2 0	2 6	2 0	2 0	2
Krakeend	0	0 11	1 9	1 1	1 0	2 1	2
Watersnip	2	2 0	2 0	2 1	3 0	3 1	4
Zomertaling						1	
Wulp	11	12 7	12 9	12 6	13 4	13 5	14
Veldleeuwerik	1	2 0	3 3	5 0	6	7 1	8
Gele Kwikstaart	3	3 2	3 11	3 6	3 11	3 13	3
Graspieper	6	6 3	6 13	6 0	6 2	6 1	6
TOTAAL	268	300	387	315	365	331	

4.2 Oldetrijne 2010 t/m 2015

(alleen ambitie weidevogelstand)

De weidevogelkring stelt zich ten doel om gedurende de planperiode de huidige weidevogelpopulatie ten opzichte van 2008 met gemiddeld 20% te laten groeien. O.a.:

- een groei van gruttopopulatie van 20%
- een groei van de kievitpopulatie met 10%
- een groei van de scholeksterpopulatie 20%
- een groei van de tureluurpopulatie met 25%

En het aantal soorten met 25% te vergroten.

Deze prognose is gebaseerd op:

- jarenlange bestaande (tel)gegevens van de Vogelwacht
- kennis en inzicht van de gebruikers van de gronden in het gebied.

Onderstaande tabel geeft, in het zwart, de concrete ambitie van de weidevogelkring voor de belangrijkste doelsoorten.

Daarnaast, in het rood, de resultaten.

Ook in dit gebied weer enig optimisme. Weliswaar was er 1 grutto minder maar de tureluur bleef op peil en de kieviten en scholeksters namen toe met respectievelijk 13 en 5.

Oldetrijne Zuid voor 2015: 226 ha							
Doelsoort	Referentie 2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kievit	143	145 144	147 130	150 105	152 97	155 110	157
Grutto	9	9 22	10 24	10 20	10 12	11 11	11
Scholekster	20	21 25	22 15	23 15	24 9	25 14	26
Tureluur	3	3 6	3 9	3 7	3 6	4 6	4
TOTAAL	175	197	178	147	124	141	
Slobeend	0	0	0 2	0 1	1	1	1
Kuifeend	2	2 1	2 1	2 2	2	3	3
Krakeend	0	0 2	1 0	1	1	1 3	1
Watersnip	0	0	1 0	1 1	1	1	1
Wulp	0	0	0 0	0	1	1	1
Veldleeuwerik	2	2	2 2	2	2	2	2
Gele Kwikstaart	1	1 5	1 6	1 4	2	2 3	2
Graspieper	1	1	1 3	1 2	1 1	1 1	1
TOTAAL	181	205	192	157	125	148	

4.3 Parel Postma

Voor 2015: 25 ha.

Vorig jaar moest deze parel inkrimpen vanwege de tegenvallende resultaten. Dit van oorsprong geweldige weidevogelgebied is inmiddels foerageergebied van de das. Op onderstaande 5 nesten na zijn alle nesten leeggeroofd.

Postma	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kievit	79	29	21	41	55	5
Grutto	1	0	1	2	0	
Scholekster	3	3	2	2	3	
Tureluur	2	0	1	2	3	
TOTAAL					61	

4.4 Oldetrijne Noord

De weidevogelkring stelt zich ten doel om de weidevogelstand gedurende de planperiode

- o ten opzichte van 2010 met gemiddeld 10% te laten groeien.
- o een groei van gruttopopulatie van 60% in 2016, ten opzichte van 2010.

Onderstaande tabellen geven, in het zwart de concrete ambitie voor de belangrijkste doelsoorten.

Daarnaast, in het rood, de resultaten.

Eindelijk weer een goed jaar voor dit mozaïek. De tureluurs namen wel met 2 af maar de scholeksters bleven gelijk en er was een toename van kieviten (36) en grutto (4).

Oldetrijne Noord voor 2015: 152 ha							
Doelsoort	2010 (referentie)	2011	2012	2013	2014		2016 (ambitie)
Kievit	92	96 94	98 70	98 60	99 96		102
Grutto	5	6 4	6 3	6 4	7 8		8
Scholekster	16	17 14	17 10	17 10	17 10		18
Tureluur	6	7... 8	7 4	7 5	8 3		9
TOTAAL	119	120	87	79	117		
Watersnip		3	0		1		
Wulp		1	2		1		
Veldleeuwerik		1	0				
Gele Kwikstaart			2	1			
Graspieper		5	2				
TOTAAL	119	130	93	80	119		

4.5 Gracht

De weidevogelkring stelt zich ten doel om de weidevogelstand gedurende de planperiode

- o ten opzichte van 2010 met 20% te laten groeien.
- o een terugkeer van de grutto te realiseren.

Onderstaande tabellen geven, in het zwart, de concrete ambitie voor de belangrijkste doelsoorten.

Daarnaast, in het rood, de resultaten.

In dit gebied zet de afname door. 8 kieviten, 1 scholekster en 1 tureluur minder.

Gracht voor 2015: 92 ha							
Doelsoort	2010 (referentie)	2011	2012	2013	2014	2015	2016 (ambitie)
Kievit	43	46 56	47 46	48 40	49 32		51
Grutto	0	0 6	0 2	0 3	0 3		1
Scholekster	9	10 9	11 7	11 6	11 5		13
Tureluur	0	0 0	0 1	0 1	0 0		0
TOTAAL	52	71	56	50	40		
Slobeend			1				
Graspieper				1			
TOTAAL	52	71	57	51	40		

4.6 Langelille

De weidevogelkring stelt zich ten doel om de weidevogelstand gedurende de planperiode

- ten opzichte van 2010 met 25% te laten groeien.
- een groei van gruttopopulatie van 50% in 2016, ten opzichte van 2010.

Onderstaande tabellen geven, in het zwart, de concrete ambitie voor de belangrijkste doelsoorten.

Daarnaast in het rood de resultaten zoals vermeld op de BFVW kaarten. In het blauw de resultaten aangevuld met de stippenkaarten. De grutto is verdwenen en er is een scholekster minder.

Langelille voor 2015: 63 ha						
Doelsoort	2010 (referentie)	2011	2012	2013	2014	2016 (ambitie)
Kievit	47	49 63	50 54	51 31	52 23 31	55
Grutto	2	3 1	3 1	3 1	3 0	4
Scholekster	9	10 4	11 3	11 4	12 2 3	14
Tureluur	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	58	68	58	36	25 34	

4.7 Lindedijk

De weidevogelkring stelt zich ten doel om de weidevogelstand gedurende de planperiode

- ten opzichte van 2010 met 20% te laten groeien.
- een groei van gruttopopulatie van 50% in 2016, ten opzichte van 2010.

Onderstaande tabellen geven, in het zwart, de concrete ambitie voor de belangrijkste doelsoorten.

Daarnaast, in het rood, de resultaten.

We zien een toename van de kieviten (17) maar een afname van: de grutto met 1, de scholekster met 1 en van de tureluur met 2.

Lindedijk voor 2015: 136 ha							
Doelsoort	2010 (referentie)	2011	2012	2013	2014	2015	2016 (ambitie)
Kievit	68	70 71	72 57	74 45	76 62		80
Grutto	2	3 8	3 7	3 3	3 2		4
Scholekster	6	7 9	8 15	8 6	8 5		10
Tureluur	2	3 5	3 2	3 4	3 2		4
TOTAAL	78	93	81	58	71		
Gele Kwikstaart			1		1		
Graspieper			8		3		
TOTAAL	78	93	90	58	75		

4.8 Sonnega

De weidevogelkring stelt zich ten doel om de weidevogelstand gedurende de planperiode

- o ten opzichte van 2010 met 20% te laten groeien.
- o een groei van gruttopopulatie van 30% in 2016, ten opzichte van 2010.

Onderstaande tabellen geven, in het zwart, de concrete ambitie voor de belangrijkste doelsoorten.

Daarnaast, in het rood, de resultaten.

In dit mozaïek werd een nazorger ziek en de vervanger die later werd gevonden heeft alleen nog alarmtellingen uitgevoerd. In het blauw zijn de resultaten van alarmronde twee opgeteld bij de nest/broedparen. Beide cijferreeksen laat een afname zien van de kievit (5) en de scholekster (2). De grutto bleef gelijk en de tureluur is met 3 toegenomen.

Sonnega voor 2014: 121 ha							
Doelsoort	2010 (referentie)	2011	2012	2013	2014		2016 (ambitie)
Kievit	64	67 85	69 86	70 77	72 62 72		76
Grutto	14	15 18	16 18	16 15	16 10 15		18
Scholekster	11	13 17	13 14	13 12	14 7 10		15
Tureluur	12	13 11	13 11	13 7	14 7 10		15
TOTAAL	101	131	129	111	86 107		
Kuifeend		1	0				
Slobeend			2				
Krakeend			2				
Veldleeuwerik		4	6	6	3		
Gele kwikstaart		5	7	10	6		
Graspieper		9	10	2	1		
TOTAAL	101	150	156	129	96 117		

4.9 Nijelamer

De weidevogelkring stelt zich ten doel om de weidevogelstand gedurende de planperiode

- o ten opzichte van 2010 met 15% te laten groeien.
- o een groei van gruttopopulatie van 20% in 2016, ten opzichte van 2010.

Onderstaande tabellen geven, in het zwart, de concrete ambitie voor de belangrijkste doelsoorten.

Daarnaast in het rood de resultaten.

Ten opzichte van 2013 zien we een herstel. De kievit nam toe met 33, de grutto met 11, de scholekster met 3 en de tureluur met 1.

Nijelamer voor 2015: 309 ha							
Doelsoort	2010 (referentie)	2011	2012	2013	2014		2016 (ambitie)
Kievit	145	149 164	151 140	155 86	158 119		165
Grutto	12	13 22	13 14	13 8	13 19		15
Scholekster	19	21 36	22 19	23 10	23 13		25
Tureluur	14	15 12	15 6	15 10	15 11		17
TOTAAL	190	234	179	114	162		
Slobeend		4	1				
Kuifeend		1					
Krakeend		1	1				
Watersnip			1				
Zomertaling			1	1			
Wulp		1	1	1	1		
Veldleeuwerik		1					
Gele Kwikstaart			2	1			
Graspieper		6		2	1		
TOTAAL	190	248	186	119	164		

5 MAATREGELEN

5.1 Mozaïekbeheer

Rekening houdende met het gewenste streefbeeld uit voorgaand hoofdstuk en de aanvullende voorwaarden uit het Natuurbeheerplan Fryslân, is per deelgebied een mozaïek van beheermaatregelen gevormd.

Waar in voorgaande jaren voornamelijk werd gestuurd in en met het 'zware' beheer ten behoeve van de vogels is voor seizoen 2014 op perceelsniveau ook gekeken naar de effectiviteit van het legselbeheer. Percelen waar tot dusver nooit een vogel heeft gebroed zijn verwijderd. Eventuele uitzonderingen op deze regel zijn beschreven per mozaïek in hoofdstuk 6.

De samenstelling van de mozaïeken zijn in onderstaand overzicht in oppervlaktes beheerpakketten per jaar weergegeven.

Dit overzicht is inclusief:

- reeds afgesloten agrarische beheerpakketten,
- de voor weidevogels waardevolle botanische pakketten.

Dit overzicht is exclusief:

- de pakketten zonder weegfactor (legselbeheer). Zie hiervoor hoofdstuk 7 Financiën.
- de pakketten die tijdelijk zijn (het last-minute beheer, kuikenstroken).

De deelnemers gaan er wél van uit dat zij van deze laatste mogelijkheid gebruik gaan maken.

In 2011 is er in totaal 13,2 hectare kuikenstroken gebruikt.

In 2012 is 8,5 hectare last minute beheer toegepast.

In 2013 is op 10,48 hectare last minute beheer toegepast.

In 2014 is op 7,9 hectare last minute beheer toegepast.

Naast de ingrijpende veranderingen veroorzaakt door het effectiever inzetten van het beheerpakket legselbeheer, spelen ook nog steeds veranderingen in de oppervlaktes van de beheereenheden als gevolg van de wijzigingen die Dienst Regelingen meende aan te moeten brengen in de oppervlakte van de gewaspercelen. Er lopen ook in 2013 nog steeds bezwaarschriften! Een enkele keer is ook het onderliggende gewasperceel zelf veranderd.

In hoofdstuk 5.2 is de ligging van het geplande beheer per mozaïek op kaarten aangegeven. Voorgenomen pakket beheersmaatregelen per deelgebied, per jaar:

Deelgebied De Ontginning 549 ha.							
Beheerseizoen		2015			2016		
Aantal grutto's 2014 is 29 (ambitie 2015= 42)		29					
Kuikenland (ambitie=58,8)		40,6					
waarvan kruidenrijk (16,8)		11,6					
Beheerpakket	Weeg- factor	Reeds afgesloten beheer	Nieuw SNL- beheer	Totaal gewogen beheer	Reeds afgesloten beheer	Nieuw SNL- beheer	Totaal gewogen beheer
A01.01.01a	1,2	5,908		7,0896			
A01.01.01b	1,4	3,787		5,3018			
A01.01.01c	1,5						
A01.01.01d	1,5						
A01.01.01e	1,5						
A01.01.01f	1,5						
A01.01.01g	1,5						
A01.01.02a	0,7		6,511	4,5577			
A01.01.02b	0,8	2,967	-2,967				
A01.01.03a	0,2						
A01.01.03b	0,8	2,808		2,2464			
A01.01.03c	0,8	0,503		0,4024			
A01.01.03d	0,8						
A01.01.05	1,5	43,309		64,9635			
A01.01.06	1,5	2,951	-0,585	3,549			
A02.01.01	1,5						
A02.01.02	1,5						
A02.01.03	1,5	0,98		1,47			
Kuikenstroken	0,3						
Kruident- en faunarijk grasland	1,5						
Vochtig weidevogelgrasland	1,5						
Gepland gewogen kuikenland		89,5804					
waarvan kruidenrijk (ha)		66,4335					

In 2012 is hier 0,6 hectare kuikenstrook aangelegd.

In 2013 is hier 2,432 ha uitgestelde maaidatum verlengd en op 1 ha kuikenstroken neergelegd.

Deelgebied Oldetrijne Zuid 226 ha.							
Beheerseizoen		2015			2016		
Aantal grutto's 2014 (Ambitie is 11)		11					
Ambitie kuikenland waarvan kruidenrijk (ha)		15,4					
Beheerpakket	Weeg-factor	Reeds afgesloten beheer	Nieuw SNL-beheer	Totaal gewogen beheer	Reeds afgesloten beheer	Nieuw SNL-beheer	Totaal gewogen beheer
A01.01.01a	1,2	7,061		8,4732			
A01.01.01b	1,4						
A01.01.01c	1,5	5,726		8,589			
A01.01.01d	1,5						
A01.01.01e	1,5						
A01.01.01f	1,5						
A01.01.01g	1,5						
A01.01.02a	0,7						
A01.01.02b	0,8						
A01.01.03a	0,2						
A01.01.03b	0,8						
A01.01.03c	0,8						
A01.01.03d	0,8						
A01.01.05	1,5	15,538		23,307			
A01.01.06	1,5						
A02.01.01	1,5						
A02.01.02	1,5						
A02.01.03	1,5	2,31		3,465			
Kuikenstroken	0,3						
Kruident- en faunarijk grasland	1,5						
Vochtig weidevogelgrasland	1,5						
Gepland gewogen kuikenland waarvan kruidenrijk (ha)		43,8342					
		26,772					

In dit gebied is in 2011 3.1 hectare kuikenstroken neergelegd.

In dit gebied (Oldetrijne Zuid) is in 2014 5,4 hectare kuikenstroken neergelegd.

Deelgebied Oldetrijne Noord 152 ha.							
Beheerseizoen		2015			2016		
Aantal grutto's in 2014 8 (ambitie=7)		8			8		
Ambitie kuikenland (=9,8)		11,2			11,2		
waarvan kruidenrijk (=2,8 ha)		3,2			3,2		
Beheerpakket	Weeg-factor	Reeds afgesloten beheer	Nieuw SNL-beheer	Totaal gewogen beheer	Reeds afgesloten beheer	Nieuw SNL-beheer	Totaal gewogen beheer
A01.01.01a	1,2	9,496		11,3952			
A01.01.01b	1,4						
A01.01.01c	1,5						
A01.01.01d	1,5						
A01.01.01e	1,5						
A01.01.01f	1,5						
A01.01.01g	1,5						
A01.01.02a	0,7						
A01.01.02b	0,8						
A01.01.03a	0,2						
A01.01.03b	0,8						
A01.01.03c	0,8	0,772		0,6176			
A01.01.03d	0,8						
A01.01.05	1,5	10,378		15,567			
A01.01.06	1,5						
A02.01.01	1,5						
A02.01.02	1,5						
A02.01.03	1,5						
Kuikenstroken	0,3						
Kruiden- en faunarijk grasland	1,5						
Vochtig weidevogelgrasland	1,5						
Gepland gewogen kuikenland		27,5798					
waarvan kruidenrijk (ha)		15,567					

In 2012 is in dit gebied 1,4 hectare uitgestelde maaidatum verlengd.

In 2013 is hier op 2.22 hectare de maaidatum verder uitgesteld.

In 2014 is hier (Oldetrijne Noord) op 2.22 hectare de maaidatum verder uitgesteld.

Deelgebied Gracht 92 ha.							
Beheerseizoen		2015			2016		
Aantal grutto's in 2014 (Ambitie was 1 in 2016)		3			1		
Ambitie kuikenland waarvan kruidenrijk (ha)		4,2			1,4		
Beheerpakket		1,2			0,4		
Beheerpakket	Weeg-factor	Reeds afgesloten beheer	Nieuw SNL-beheer	Totaal gewogen beheer	Reeds afgesloten beheer	Nieuw SNL-beheer	Totaal gewogen beheer
A01.01.01a	1,2						
A01.01.01b	1,4						
A01.01.01c	1,5	1,976		2,964			
A01.01.01d	1,5						
A01.01.01e	1,5						
A01.01.01f	1,5						
A01.01.01g	1,5						
A01.01.02a	0,7						
A01.01.02b	0,8						
A01.01.03a	0,2						
A01.01.03b	0,8						
A01.01.03c	0,8						
A01.01.03d	0,8						
A01.01.05	1,5	2,028		3,042			
A01.01.06	1,5	4,998		7,497			
A02.01.01	1,5						
A02.01.02	1,5						
A02.01.03	1,5						
Kuikenstroken	0,3						
Kruiden- en faunarijk grasland	1,5						
Vochtig weidevogelgrasland	1,5						
Gepland gewogen kuikenland		13,503					
waarvan kruidenrijk (ha)		3,042					

Deelgebied Langelille 63 ha.							
Beheerseizoen		2015			2016		
Aantal grutto's in 2014 was 0 (ambitie=3)		1					
Ambitie kuikenland (=4,2)		1,4					
waarvan kruidenrijk (=1,2)(ha)		0,4					
Beheerpakket	Weeg-factor	Reeds afgesloten beheer	Nieuw SNL-beheer	Totaal gewogen beheer	Reeds afgesloten beheer	Nieuw SNL-beheer	Totaal gewogen beheer
A01.01.01a	1,2						
A01.01.01b	1,4						
A01.01.01c	1,5						
A01.01.01d	1,5						
A01.01.01e	1,5						
A01.01.01f	1,5						
A01.01.01g	1,5						
A01.01.02a	0,7						
A01.01.02b	0,8						
A01.01.03a	0,2						
A01.01.03b	0,8						
A01.01.03c	0,8						
A01.01.03d	0,8						
A01.01.05	1,5	9,555		14,3325			
A01.01.06	1,5						
A02.01.01	1,5						
A02.01.02	1,5						
A02.01.03	1,5						
Kuikenstroken	0,3						
Kruiden- en faunarijk grasland	1,5						
Vochtig weidevogelgrasland	1,5						
Gepland gewogen kuikenland		14,3325					
waarvan kruidenrijk (ha)		14,3325					

Deelgebied Lindedijk 136 ha.							
Beheerseizoen		2015			2016		
Aantal grutto's in 2014 was 2 (ambitie=3)		2					
Ambitie kuikenland (4,2) waarvan kruidenrijk(1,2) (ha)		2,8					
		0,8					
Beheerpakket	Weeg-factor	Reeds afgesloten beheer	Nieuw SNL-beheer	Totaal gewogen beheer	Reeds afgesloten beheer	Nieuw SNL-beheer	Totaal gewogen beheer
A01.01.01a	1,2						
A01.01.01b	1,4	1,699		2,379			
A01.01.01c	1,5						
A01.01.01d	1,5						
A01.01.01e	1,5						
A01.01.01f	1,5						
A01.01.01g	1,5						
A01.01.02a	0,7						
A01.01.02b	0,8						
A01.01.03a	0,2						
A01.01.03b	0,8						
A01.01.03c	0,8						
A01.01.03d	0,8						
A01.01.05	1,5	12,147		18,221			
A01.01.06	1,5	1,015	0,895	2,865			
A02.01.01	1,5						
A02.01.02	1,5						
A02.01.03	1,5						
Kuikenstroken	0,3						
Kruiden- en faunarijk grasland	1,5						
Vochtig weidevogelgrasland	1,5						
Gepland gewogen kuikenland		23,464					
waarvan kruidenrijk (ha)		18,221					

In dit gebied is in 2011 3 hectare kuikenstroken neergelegd.

In dit gebied (Lindedijk) is in 2014 0,3 hectare kuikenstroken neergelegd. Het pakket extensief weiden (A01.01.06) is voor seizoen 2015 verplaatst en daardoor groter geworden.

Deelgebied Sonnega 121 ha.							
Beheerseizoen		2015			2016		
Aantal grutto's (ambitie=17)		15					
Ambitie kuikenland (=23,8)		21					
waarvan kruidenrijk (=6,8 ha)		6					
Beheerpakket	Weeg-factor	Reeds afgesloten beheer	Nieuw SNL-beheer	Totaal gewogen beheer	Reeds afgesloten beheer	Nieuw SNL-beheer	Totaal gewogen beheer
A01.01.01a	1,2						
A01.01.01b	1,4	4,308		6,0312			
A01.01.01c	1,5	6,466	1,16	11,439			
A01.01.01d	1,5						
A01.01.01e	1,5						
A01.01.01f	1,5						
A01.01.01g	1,5						
A01.01.02a	0,7						
A01.01.02b	0,8						
A01.01.03a	0,2						
A01.01.03b	0,8						
A01.01.03c	0,8						
A01.01.03d	0,8						
A01.01.05	1,5	5,244		7,866			
A01.01.06	1,5						
A02.01.01	1,5						
A02.01.02	1,5						
A02.01.03	1,5						
Kuikenstroken	0,3						
Kruiden- en faunarijk grasland	1,5						
Vochtig weidevogelgrasland	1,5						
Gepland gewogen kuikenland		25,3362					
waarvan kruidenrijk (ha)		7,866					

In dit gebied is in 2013 4 hectare kuikenstroken aangelegd en op 0.8 hectare uitgestelde maaidatum verder verlengd.

Voor seizoen 2014 is het pakket uitgestelde maaidatum tot 15 juni verplaatst naar een naastliggend perceel, de randen met daarop uitgestelde maaidatum tot 15 juni die daar lagen zijn opgeheven. Al met al een kleine toename van 0,325 ha.

In dit gebied zijn voor seizoen 2015 pakketten uitgesteld maaien verplaatst waardoor de oppervlakte iets is toegenomen.

Deelgebied Nijelamer 309 ha.							
Beheerseizoen		2015			2016		
Aantal grutto's (ambitie=14)		19					
Ambitie kuikenland (=19,6)		26,6					
waarvan kruidenrijk(=5,6ha)		7,6					
Beheerpakket	Weeg-factor	Reeds afgesloten beheer	Nieuw SNL-beheer	Totaal gewogen beheer	Reeds afgesloten beheer	Nieuw SNL-beheer	Totaal gewogen beheer
A01.01.01a	1,2	10,177	3,577	16,5048			
A01.01.01b	1,4						
A01.01.01c	1,5	27,124	-7,217	29,8605			
A01.01.01d	1,5						
A01.01.01e	1,5						
A01.01.01f	1,5						
A01.01.01g	1,5						
A01.01.02a	0,7						
A01.01.02b	0,8						
A01.01.03a	0,2						
A01.01.03b	0,8						
A01.01.03c	0,8	0,509		0,4072			
A01.01.03d	0,8						
A01.01.05	1,5	11,223	-0,013	16,815			
A01.01.06	1,5						
A02.01.01	1,5						
A02.01.02	1,5						
A02.01.03	1,5						
Kuikenstroken	0,3						
Kruiden- en faunarijk grasland	1,5						
Vochtig weidevogelgrasland	1,5						
Gepland gewogen kuikenland		63,5875					
waarvan kruidenrijk (ha)		16,815					

In dit gebied is in 2011 6.92 hectare kuikenstroken aangelegd.

In 2012 zijn hier 6,5 hectare kuikenstroken aangelegd.

Voor seizoen 2015 is een pakket uitgestelde maaidatum tot 15 juni verwijderd. En naast natuurgebied De Brandemeer is een pakket uitgestelde maaidatum tot 1 juni toegevoegd.

5.2 Kwantitatieve en kwalitatieve onderbouwing van het mozaïekbeheer

De deelgebieden in Weststellingwerf richten zich niet zo zeer op de grutto als wel op alle vier hoofdsororten. Omdat wij een kwalitatief gedegen weidevogelplan willen opstellen hebben wij in 2009 gebruik gemaakt van Beheer op Maat als hulpmiddel bij het opstellen van het zo noodzakelijke mozaïekbeheer. De gebruiksvriendelijkheid van het programma vonden wij echter zeer teleurstellend. Wij hebben besloten onze inspanningen meer te richten op de praktijk o.a. door veel te overleggen met nazorgers en agrariërs. Het overleg dat wij mochten hebben met mevrouw Kuiken van DLG mag in dit verband ook beslist niet onvermeld blijven. Op perceelsniveau en met de meest actuele gegevens op de kaart heeft zij ons waardevolle tips gegeven, waarbij zij ook de gebruikte systematiek heel duidelijk op ons kon overbrengen. Het zware beheer ligt nu verdeeld over het gebied, het komende seizoen zullen de weidevogels zelf aangeven waar eventueel meer zwaar beheer moet en waar de kuikenstroken komen te liggen.

Bij de vertaling van de ambitie van de gruttostand, conform aanvullende voorwaarden van het natuurbeheerplan, naar minimale oppervlakte beheerpakketten in hectares per jaar zijn de kuikenstroken niet meegenomen! De deelnemers gaan er wel van uit dat zij hiervan, indien van toepassing, gebruik gaan maken. En ook voor ons mozaïekplan zijn deze kuikenstroken van wezenlijk belang; als finishing touch voor juist die plaatsen waar de vogels zich in het voorjaar gaan nestelen.

2012:

In zijn algemeenheid kunnen we stellen dat 2012 een bijzonder slecht jaar was voor de weidevogels. Vooral de kou heeft een zeer laat broedseizoen veroorzaakt. Er waren droge weken maar die werden afgewisseld met koude en natte. Er was voor ons geen aanleiding om, zoals vorig jaar vanwege de droogte, extra plasdrassen aan te leggen. Wel zagen we direct effect bij een agrariër in De Ontginning die een greppel vol liet lopen en waar je heel mooi het effect van concentreren van vogels zag. Een effect dat we echt willen stimuleren want de predatie was ook afgelopen jaar weer enorm. Momenteel zijn we in overleg met de WBE's bezig om kunst vossenbouwen aan te schaffen.

De meeste percelen werden laat gemaaid, begin juni was geen uitzondering maar we zagen geen effect daarvan op vogels en kuikens.

Het is voor iedereen een vraag waar onze vogels naar toe zijn gegaan te broeden.

Het was een lang seizoen; in in juli werden nog kuikentjes aangetroffen

Opvallend is dat aan het eind van het seizoen er bijzonder veel kieviten op de verzamelplaatsen zaten. Toen waren ze er wel...

Het probleem van voldoende en gemotiveerde nazorgers is niet kleiner geworden. We hebben in samenwerking met de Vogelwacht Wollega een folderactie opgezet om jeugdleiders te vinden. Tot dusver met 2 aanmeldingen die zich echter ook weer terug getrokken hebben. De nazorgcoördinator heeft nog steeds heel veel moeite om alle gegevens die de BFVW vraagt in de computer in te voeren. De nazorgers horen dit zelf te doen maar verscheidene hebben niet eens een computer. Ook wordt men enigszins verholgen over alle administratieve rompslomp die onderhand aan het nazorgen vast zit. Papieren worden dan ook zelden netjes en volledig ingevuld wat de nazorgcoördinator weer heel veel extra werk bezorgd. Nu met ingang van 2013 alarmtellingen verplicht worden zijn wij bang dat wij daar niet aan kunnen voldoen. De mensen zijn er simpelweg niet en er zijn ook geen financiële middelen beschikbaar gesteld door de (provinciale) overheid.

2013:

Het jaar 2013 begon heel koud, in februari vroom het nog. In maart zagen we op de vreemdste plaatsen kieviten zoeken om voedsel. Het aanleggen van extra plasdrassen had hiervoor geen nut; de grond zou nog kouder worden en daarmee de benodigde grasgroei verder vertragen. Kuikentjes die vroeg werden geboren overleefden de koude niet. In april sloeg het weer eindelijk om, er kwam vocht en warmte en de hele zomer bleef deze ideale combinatie voortduren. Door de late grasgroei werd er ook laat gemaaid. Een geluk voor de grutto's en kijkend naar de resultaten blijkbaar ook voor de tureluurs.

Hoewel de resultaten in dit CBP niet volledig zijn moeten we toch constateren dat de resultaten teleurstellen. Van de vier hoofdsororten hadden we er volgens de kaarten van de BFVW 152 minder dan in 2012. Zelfs als daar de later binnengekomen aantallen bij opgeteld worden (enkel tientallen) komen we niet in de buurt van vorig jaar.

Al met al teleurstellend omdat de agrariërs zich steeds meer en verder inzetten voor de weidevogels. Op een enkeling na die plichtmatig zijn beheer uitvoert wil iedereen enthousiast meedenken en meewerken aan te nemen maatregelen. Zie hiervoor de opmerkingen per mozaïek.

Absoluut positief dit jaar was de aanwezigheid van kuikentjes. Tijdens de evaluatiegesprekken werd meerder malen genoemd dat men nog nooit zoveel kuikentjes heeft zien lopen als in dit jaar. De verwachting is dan ook dat er dit jaar (veel) méér jongen groot zijn geworden.

Echter,

Een groot probleem dit jaar was (weer) de predatie. In de Parel werden tientallen nesten vernield door een das, in de Ontginning worden veel steenmarters gezien en huizen zo'n 20 buizerds, in Sonnega werden 20 nesten vernield door een vos, in Nijelamer ruim 10, deels aantoonbaar door een vos.

Al sinds de start van het SNL wordt er gesproken over het beschikbaar stellen van een format voor een predatieplan. Inmiddels hebben wij zelf maatregelen genomen. In overleg met de WBE's en de agrariërs worden

er kunstvossenbouwen geplaatst. Het doel is de vossenstand beheersbaar te maken waardoor er een evenwicht ontstaat waarin de weidevogel meer kans maakt op overleving.

Helaas zijn er voor de bestrijding van de das geen maatregelen toegestaan. We willen er nogmaals met klem op wijzen dat de dassenstand inmiddels dusdanig is toegenomen dat zij een bedreiging vormt, zowel voor de weidevogels alsook de veiligheid van de trekkerchauffeurs die soms onverhoeds wegzakken met hun machines.

2014

Dit jaar werd het eerste kievitsei gevonden in Weststellingwerf, in mozaïek Lindedijk.

Het was een goed weidevogeljaar. Het massaal inzetten op extra water was niet nodig. Ook bij de landwerkzaamheden werkte het weer mee en was de tijd om te maaien mooi verspreid zodat ook zonder de percelen uitgesteld maaien er enige variatie in graslengte ontstond.

We zagen ook een verbetering in de registratie van de nesten door de nazorgers. Inmiddels zijn de meesten aan het systeem gewend. Perfect willen we het echter nog niet noemen, nog steeds zien we verschillen tussen de kaarten van de agrariërs en de nazorgers. Ook de alarmtellingen worden niet door iedereen uitgevoerd. Waarbij we nadrukkelijk willen melden dat alarmtellingen voor kievit niet als erg zinvol worden ervaren.

In vrijwel alle mozaïeken zien we een (licht) herstel. En, hoewel misschien moeizaam, zien we dat de weidevogelaantallen in Weststellingwerf redelijk op peil blijven. Waarbij we trots zijn op onze deelnemers die steeds beter inspelen op de behoefte van de vogels. Tijdens de evaluatiegesprekken horen we steeds vaker van die kleine dingen die men, geheel volgens de mentaliteit van de Stellingwerfer, eigenlijk niet noemenswaardig vindt zoals een plankje voor een duiker, een strook laten staan of draden spannen om predatoren te weren. Men is zich (meer) bewust geworden van de weidevogels en daarin zit volgens ons heel veel winst.

De aanleg van de hoogspanningsleiding door TENNET is van de baan.

Alarmtellingen en BTS:

De kaarten van de alarmtellingen zijn opgenomen in dit CBP. Aangezien niet overall alarmtellingen zijn uitgevoerd en niet is aan te tonen of er geen tellingen zijn uitgevoerd dan wel dat er geen vogels werden aangetroffen zijn deze gegevens niet bruikbaar om het BTS uit te rekenen. De voornaamste reden waarom geen alarmtellingen worden verricht is het feit dat Weststellingwerf geen grutto dan wel tureluur gebied is. Weststellingwerf opteert voor de vier hoofdsoorten: grutto, kievit, scholekster en tureluur. Ook het gebrek aan nazorgers doet zich hier voelen.

Na mailwisseling met dhr E Oosterveld van Altenburg en Wymenga is besloten om daarom geen BTS berekeningen uit te (laten) voeren.

Voor komend jaar willen we in overleg met de Vogelwachten inzetten op de kansrijke gebieden van Weststellingwerf zodat van die gebieden volgend jaar wel de BTS berekend kan worden.

2015

Voor het seizoen 2015 hebben we in opdracht van de Provincie in alle mozaïeken beheer verwijderd van percelen waar twee jaar geen vogel heeft gezeten. Daarbij is gekeken naar de SNL aanvraag (de min/max), een evenredige verdeling onder alle deelnemers en natuurlijk waar de (verwachte) vogels baat hebben van het beheer.

5.2.1 De Ontginning

Uitbreiding gebied in 2011:

Het gebied is in 2011 met 50 hectare uitgebreid naar 595 hectare.

Omdat in het noordelijke gedeelte van het gebied De Ontginning; tussen De Ontginningsweg en het spoor, heel veel vogels zitten maar de agrariërs daar zich niet willen vastleggen op pakketvoorwaarden, lag daar te weinig zwaar beheer. Begin november 2010 melde zich een nieuwe deelnemer die een aanliggende boerderij heeft gekocht. Hij is enthousiast over en ook bekend met het weidevogelbeheer en vroeg naar de mogelijkheden. Zijn buurman in Nijelamer is inmiddels ook geïnteresseerd en samen hadden ze 29 vogels op 50 hectare. De hectares liggen in het weidevogelkerngebied en sluiten perfect aan bij ons mozaïek. Dit voldoet aan de instapeis en het lost ons probleem op! Er komt in het seizoen 2011: 2,93 ha. voorweiden, 5,88 uitgestelde maaidatum tot 1 juni, 2,75 ha. uitgestelde maaidatum tot 15 juni en 1,56 ha. kruidenrijk bij.

2010:

In de Ontginning is de afname van de grutto, van 34 naar 23, bijzonder teleurstellend en wij kunnen dit niet echt verklaren. De begroeiing langs de Schipsloot is op ons verzoek gemaaid wat leidt tot een afnemende predatiedruk vanuit die begroeiing. Op deze percelen is wel een botanische rand van 0,6 ha. afgewezen; er ligt nu nog 0,33 ha. Ook een botanische rand van 0,34 ha. die wat verderop ligt is afgewezen. We zien ook een aanzuigende werking van de plas dras die meer oostelijk in dit gebied ligt. En mogelijk zijn ze uitgeweken naar het gebied ten westen van De Tjonger?

2011:

Inmiddels is er weer 1 grutto bijgekomen. Maar de teruggang is nog niet verklaard. Wel is inmiddels uit de alarmtelingen die in dit gebied worden uitgevoerd (vanuit het Skriezekrite project) gebleken dat er meer grutto's aanwezig zijn dan er op de stippenkaart worden gezet. Op zich niet verwonderlijk; in de percelen kruidenrijk en uitgestelde maaidatum wordt in principe niet gezocht voor 15 juni. De methode van broedparen tellen wordt dus onbetrouwbaar om exacte cijfers aan te leveren. Wel kun je de trends natuurlijk volgen.

De plas dras rechts midden blijft succesvol. Op ons verzoek is er een wijziging in het beheer aangebracht. Twee kleine perceeltjes uitgestelde maaidatum in het noorden zijn verplaatst richting Schipsloot. Daar zien we een toenemende aantrekking van de plas dras die daar ligt. Nu is het voedselaanbod meer verspreid in de tijd. En bovenin blijven de percelen kruidenrijk hun functie vervullen.

2012:

Het kruidenrijk perceel rechts onder was dit jaar versterkt met een vrijwillige greppel plasdras en uitgestelde maaidatum in een rand van plusminus 5 meter. Alle vogels trokken er naar toe: geweldig! De betreffende agrariër wil geen pakketten meer afsluiten voor 6 jaar maar we hebben wel afgesproken dat zijn greppel plasdras volgend jaar wordt herhaald en dan ook betaald wordt.

In het midden gedeelte, recht onder de witte vlek valt op dat een nieuwe concentratie ontstaat. Deze percelen worden beheerd door de agrariër bovenin die 100 broedparen per 100 hectare heeft. Behalve wat randen hebben hij en zijn buurman geen zwaar beheer pakketten maar wel allemaal vogels. Nu dus ook op de percelen onderin. Niet alle beheer is even effectief maar er hoeven in dit mozaïek geen wijzigingen aangebracht te worden.

Het probleem hier (en in mozaïek Nijelamer, Lindedijk en Gracht) wordt de aanleg van een nieuwe hoogspanningsleiding. Deze komen in De Ontginning in het westelijke deel te staan, hopelijk net om de kruidenrijk percelen. Zie onderstaand kaartje.

In hoeverre worden de werkzaamheden in de winter uitgevoerd? In hoeverre treedt een verstoring effect op? In de Westhoek hebben we de dalende resultaten gezien in de tijd van de ruilverkavelingswerkzaamheden. Gaat dat hier ook gebeuren?

Wij hebben begrepen dat er voor het plaatsen van de masten sprake zal zijn van compensatiegelden. We rekenen erop dat wij die financiën kunnen inzetten voor het uitvoeren van extra maatregelen in het gebied. Dat begint met het mogelijk inhuren van expertise en het opstellen van een plan.

Onze grote wens in dit mozaïek zou zijn het midden gedeelte te versterken, daar waar nu nog een witte vlek ligt (niet de eendenkooi). Hier liggen momenteel percelen die niet meedoen aan het weidevogelbeheer en waar begroeiing aanwezig is. Het verwerven en inrichten van deze landerijen; puur gericht op de weidevogels, zou een echte impuls geven aan de weidevogelpopulatie in dit gebied! Er zijn hier meerdere naastliggende agrariërs die bijzonder succesvol zijn in het weidevogelbeheer en die wij het beheer van deze percelen met een gerust hart zouden kunnen toevertrouwen.

Inmiddels hebben we contact gehad met de Provincie over de hoogspanningsleiding, de medewerker zou zich in de problematiek verdiepen en bij ons terugkomen met een reactie.

Vorig jaar hadden we een soortgelijke problematiek met een voorgenomen gaswinning door Vermillion. Zij hebben de plannen voorlopig uitgesteld.

2013:

Dit mozaïek ontwikkelt zich redelijk volgens ons plan. De gewenste concentraties zetten door. De greppelplasdras bij het kruidenrijk (rechts onder) trekt vogels aan en wordt herhaald. Steeds meer deelnemers worden enthousiast voor het nemen van maatregelen voor de weidevogel. Ze zien in het gebied de resultaten die behaald worden voor de vogels en zien ook de meevallende effecten hiervan op de grasmat en voor de bedrijfsvoering. Voor komend seizoen hebben tien agrariërs aangeboden om in het komende voorjaar (greppel)plasdrassen aan te leggen, met name naast de kruidenrijk percelen. Ook is ruim voldoende deelname toegezegd voor het plaatsen van kunstvossenbouwen.

Wijzigingen (verkort):

Percelen waar sinds de start van het SNL nooit een vogel heeft gebroed zijn in beeld gebracht. De meeste percelen, voornamelijk rond bebouwing zijn verwijderd. Uitzondering hierop zijn percelen van een nieuwe deelnemer die grond in het gebied heeft gekocht. Deze agrariër hopen we weidevogelbewust te maken zodat hij op zijn percelen buiten het mozaïek ook aan weidevogelbeheer gaat doen.

Het verwijderen van beheerpakketten biedt de (financiële) mogelijkheid om op twee plaatsen uit te breiden. Het betreft een maïsperceel (5,2 ha.) onder de eendenkooi en dan naast het kruidenrijk.

Boven de eendenkooi, naast het kruidenrijk, leggen we een pakket voorweiden (nr 3) om nog meer foeragemogelijkheden aan te brengen.

Een andere uitbreiding in legselbeheer realiseren wij links boven. In voorgaande jaren zijn de broedparen hier niet geregistreerd omdat uitbreiding van het mozaïek financieel niet mogelijk was. Het gebied ligt binnen het weidevogelkerngebied. De bovenste percelen zijn van een nieuwe deelnemer. Op zijn bedrijf worden de koeien geweid. Hij wil zich (nog) niet vastleggen op zwaardere beheerpakketten. Onze inschatting is wel dat hier veel mogelijk gaat worden; met stroken maaien en in latere jaren met voorweiden en uitgestelde maaidatum.

Door toevoeging van deze gebieden neemt het aantal vogels toe met 2 grutto's, 44 Kievieten, 6 scholleksters, 2 tureluurs en 1 wulp. Het mozaïek bestaat na uitbreiding uit 605 hectare met 345 broedparen van de vier hoofdsoorten. Dit is 57 per 100 ha.

Aangaande de problematiek met de aanleg van de hoogspanningsleiding door TENNET hebben we nog niets gehoord.

2014:

Dit gebied bestond in 2014 uit 674 hectare en 305 broedparen van de vier hoofdsoorten. Door aanpassingen zorgen we dat dit gebied weer aan de instapeis voldoet.

Ronde 1

Ronde 2:

Ronde 3:

Het kaartje hieronder toont het beheer zoals het in 2015 wordt:

Percelen waar de afgelopen twee jaar geen vogels hebben gezeten zijn verwijderd. Zo blijven de percelen in de zuidoostelijke hoek (1) leeg. De predatie door marters is hier enorm. Dit gebied krimpen we verder in.

In de hoek er tegenover (2) missen ongeveer 7 stippen. Maar de enkele nesten die er waren zijn allemaal gepredeerd. Als komend jaar de resultaten zo blijven is het voor ons de vraag of we, na 2015, het kruidenrijk op deze plaats moeten continueren. Mogelijk is het zinvoller om in te zetten op 1 cluster; rondom de plasdras.

Het noordelijke deel van dit weidevogelkerngebied (3) laat allemaal vogels zien. Hier breiden we het gebied nog een stukje uit.

Verder blijft het beheer ongewijzigd.

Het gebied wordt in 2015 549 hectare groot.

5.2.2 Oldetrijne

Het gebied bestaat uit 275 hectare.

2010:

In het gebied Oldetrijne is de toename van de grutto spectaculair te noemen; van 9 naar 22. Dit is de reden om extra zwaar beheer in te zetten. Een perceel van 6.11 hectare krijgt uitgestelde maaidatum tot 15 juni.

Er ligt geen zwaar beheer langs de Helomavaart. Deze agrariër wil zich niet vast leggen op bindende pakketvoorwaarden. Het is wel iemand die de koeien weidt, in maaitrappen maait, kortom hij doet het prima voor de vogels. En ook hier komen, indien nodig, nog kuikenstroken te liggen.

De aanvraag voor plas dras is afgewezen omdat hij te duur werd. Komend jaar mogen we het nog eens proberen vanuit een ander financieringspotje. Ook het botanische weiland en een stukje kruidenrijk zijn afgewezen, het bleek net buiten het weidevogelkerngebied te liggen.

2011:

En nog meer grutto's: 24 nu. Hoewel het perceel uitgestelde maaidatum volgens de normen krap genoeg is voor de 11 grutto's die daar op en rondom zitten willen we het toch maar zo laten. Meer naar het oosten liggen allemaal randen en ook nog een perceel uitgestelde maaidatum. In het westen zit een agrariër die zijn koeien weidt. Wel willen we hier inzetten op alarmtellingen om de overlevingskansen beter in te schatten.

We zien ook verder in het gebied geen noodzaak tot wijzigingen in het beheer.

Dit voorjaar hebben twee agrariërs in dit gebied een tijdelijke plas dras aangelegd. Een welkome aanvulling waar de vogels goed konden fourageren. De plasdras op het perceel rechts onder vormde samen met het gebruik van kuikenstroken enkele zeer grutto - vriendelijke percelen.

Ook in 2012 wordt hier het instrument kuikenstroken toegepast.

2012:

Op het kaartje is te zien dat het mozaïek goed ligt.

De kuikenstroken zijn hier niet nodig geweest. Er werd vanwege de weersomstandigheden laat gemaaid en er zaten minder vogels. Vier grutto's minder, 25 kieviten minder en 2 tureluurs minder.

Er is geen aanleiding om het beheer te wijzigen. De agrariërs bij de Linde weten van de mogelijkheid om kuikenstroken aan te leggen en zij doen dat liever dan langjarige contracten af te sluiten. De concentratie rechtsonder ligt naast percelen kruidenrijk.

Links boven zitten ook altijd grutto's. Deze agrariër wil geen zwaar beheer pakketten. Wel hebben we inmiddels geleerd dat de dijk langs de Helomavaart, die beheerd wordt als zijnde kruidenrijk, ook als zodanig wordt gebruikt. Er verdwijnt 0,41 hectare kruidenrijk; het onderste puntje van het langgerekte stuk. Per ongeluk is dit weer op de stippenkaart ingetekend. In de Toolkit staat het wel correct ingetekend. Dit bleek de afgelopen jaren onterecht zijn aangevraagd omdat het in eigendom is van het Fryske Gea. De Toolkit geeft dit niet aan en op de kaarten is het vrijwel niet te zien. Het heeft geen invloed op het mozaïek.

2013:

Van 147 broedparen vorig jaar naar nu 124 broedparen van de vier hoofdsoorten op 252 ha. voldoet dit mozaïek net niet aan de instapeis. Er waren 8 grutto's minder dan vorig jaar, ook 8 kieviten, 6 scholeksters en 1 tureluur minder. Er is geen aanwijsbare reden te geven. Het beheer wordt niet gewijzigd.

Wel zijn ook hier alle percelen waar sinds de start van het SNL geen vogel heeft gebroed of gefoerageerd in beeld gebracht en de meeste daarvan zijn verwijderd. Er is een uitzondering gemaakt voor de onderste punt. Ten eerste omdat het bekend is dat hier wel degelijk grutto's aanwezig zijn (met foto's als bewijs) en omdat we de medewerking van de agrariër nodig hebben voor onderstaande plannen.

Tijdens het Weidevogelkringoverleg bleek dat het Fryske Gea plannen heeft gemaakt voor de oevers van de Linde; van de Driewegsluis, links in beeld, tot aan het Wiide van de Linde, waar het water zich verwijdt. Uit de toen gegeven mondelinge toelichting bleek ondermeer dat er geen rekening was gehouden met de weidevogels. In dit gebied broeden veel zwarte sterns, ook een weidevogel.

Het blijkt dus nog niet bij alle TBO-medewerkers bekend te zijn dat agrarische natuurverenigingen een serieuze gesprekspartner (moeten) zijn in het opstellen van gebiedsplannen. Johan Zijlstra van Wetterskip Fryslân heeft dit direct opgepakt en inmiddels zijn alle drie de partijen met elkaar in contact gebracht en is de projectleider op de hoogte van het bestaan van onze ANV. Aandachtspunten voor ons zijn met name de zwarte stern en het onderhoud van de oever i.v.m. verruiging.

De agrariërs onder tegen de Linde aan gaan in overleg met het Wetterskip om te kijken of er mogelijkheden voor waterpeilverhogingen zijn. Ook voor hen is daarom een uitzondering gemaakt i.v.m. het verwijderen van legselbeheerpakketten.

2014

Dit gebied bestond uit 252 hectaren en 144 broedparen van de vier hoofdsoorten. Het voldoet dus ruim aan de instapeis. De rode sterren geven het Last Minute beheer aan.

Helaas heeft It Fryske Gea geen contact met ons opgenomen over het plan dat men voor de oevers van de Linde heeft ontwikkeld. Wij kennen de inhoud niet. Tijdens de Weidevogelkring werd gemeld dat de Provincie voor dit project geen geld beschikbaar heeft gesteld, het ligt nu 'op de plank'.

Hieronder de kaart voor 2015:

Percelen waar de afgelopen twee jaar geen vogels hebben gezeten zijn verwijderd. Daarmee komt de oppervlakte op 226 ha.. Verder wordt het beheer niet gewijzigd. Ten westen van het mozaïek ligt het Natura 2000 gebied De Rottige Meenthe.

Hieronder de kaarten van de alarmtellingen. Deze hebben lang niet overal plaatsgevonden. Helaas is het verschil tussen niet uitgevoerd en niets aangetroffen niet te zien.

Ronde 1:

Ronde 2:

5.2.3 Parel Postma

2011:

De resultaten geven geen aanleiding tot verandering in het beheer. Er blijft 6.69 ha. uitgestelde maaidatum tot 8 juni liggen.

2012:

Er is een forse toename van kieviten te zien (20) en een scholekster en tureluur meer. Net als van de grutto zijn er daarvan nu 2. Maar dit geeft geen aanleiding om het beheer aan te passen.

2013:

We zien een fikse toename van het aantal vogels: 14 kieviten, 1 scholekster en 1 tureluur. Helaas zijn de twee grutto's niet teruggekomen. Met 61 broedparen i.p.v. 75 voldoet de parel niet meer aan de instapeis. (De dichtheid was in 2013, met 40 hectare, 153 broedparen per 100 ha.)

Jammer dat er een dassenburcht in de buurt ligt. Een das zag op 10 mei kans om 20 nesten te vernielen. De agrariër heeft stroomdraden gespannen maar zijn motivatie heeft een enorme deuk opgelopen. Ook hier zijn alle percelen waar nooit een vogel zat verwijderd. (Zie kaart Ontginning)

Met 61 vogels op 28 hectare komt de agrariër nu op een gemiddelde van 217 per 100 hectare!

2014:

Van 61 broedparen in 2013 naar 5 in 2014. Alles wordt gepredeerd, voornamelijk door de das. De eigenaar van de percelen is van jongs af aan een weidevogelliefhebber (en -kenner) in hart en nieren maar is momenteel volledig gedemotiveerd. Mogelijk dat er een (creatieve) oplossing wordt gevonden..

Er hebben geen alarmtellingen plaatsgevonden.

De kaart voor 2015:

Ook hier is het beheer waar twee jaar geen vogels hebben gezeten verwijderd (1) De oppervlakte is nu 25 ha..

5.2.4 Oldetrijne Noord

Het gebied bestaat uit 200 hectare.

2010:

Het is de bedoeling om in Oldetrijne Noord een waar vogelparadijs te creëren. Met een plas dras, kruidenrijk en uitgestelde maaidatum hopen we hier nog veel meer vogels te lokken en te houden. Het gebied leent zich hier prima voor. En de deelnemers zijn allen zeer gemotiveerd. (Na te vragen bij de kinderen van de basisschool uit Munnekeburen die dit constateerden tijdens de veldexcursie die Vogelwacht Wolvega e.o. en onze vereniging voor hen organiseerde. Tractorsporen die duidelijk zichtbaar om de nesten heen liepen en agrariërs die vóór hun tractor uitliepen om kuikentjes aan de kant te jagen.)

Als natuurlijke grens van ons mozaïek hanteren wij de boswal die haaks op de Pieter Stuyvesantweg ligt. Daarnaast ligt bijna 40 hectare waar maar weinig vogels zitten. Dit jaar betrof het 2 scholeksters. We rekenen erop dat die verhuizen richting de plas dras.

De voornaamste factor voor succes of mislukking is hier waarschijnlijk de ooievaar. Indien de ooievaars dit gebied gaan ontdekken en leegroven blijven de landerijen leeg.

Het beheer ligt mooi verdeeld over het gebied, geeft voldoende variatie en ligt aaneengesloten.

2011:

Ook voor het komende seizoen ligt het beheer mooi verdeeld over het gebied, geeft het voldoende variatie en ligt het aaneengesloten.

Een probleem waar we in dit mozaïek wel tegen aanliepen was het niet kunnen selecteren van twee percelen in de Toolkit: ze misten volledig uit de kaartlagen. Het betrof een perceel kruidenrijk van 3,97 ha. en een perceel met legselbeheer van 3,03 ha. De Provincie heeft aangegeven deze percelen voor 2011 te vergoeden. Het 6-jarige SNL contract voor deze percelen gaat dus pas in 2012 in. Omdat er in 2011 weinig vogels aanwezig waren op dit perceel kruidenrijk hebben we de mogelijkheid besproken om hier een wijziging aan te brengen naar uitgestelde maaidatum. De redenen om hier in 2011 kruidenrijk neer te leggen, zijnde: in voorgaande jaren zaten hier wel vogels, de verdeling voor rust, bescherming en voedsel in het mozaïek en de toestemming van de agrariër, zijn echter ook nu reden om het ingezette beheer te continueren.

2012:

Buitengewoon teleurstellende aantallen waarbij de vraag gerechtvaardigd is of dit uitsluitend is te wijten is aan de weersomstandigheden. Echter, wij kunnen ook geen andere oorzaken bedenken. Het beheer blijft ongewijzigd.

Wel willen we hier aantekenen dat er door agrariërs in dit gebied is gekozen om veel percelen in te (laten)tekenen als legselbeheer op bouwland. Vanwege de slechte oogstomstandigheden weet men nog niet waar volgend jaar de maïs gezaaid gaat worden. En bij twijfel kan men het beste bouwland invullen.

2013:

Met 79 broedparen van de vier hoofdsoorten voldeed dit mozaïek voor het tweede jaar niet meer aan de instapeis. Volgens de BFVW kaart een tureluur en een grutto meer dan vorig jaar maar 10 kieviten minder. Volgens de stalstippenkaart 2 grutto's en 3 tureluurs meer. Een echte oorzaak is niet te geven. We zien wel, vooral rond de plasdras, een continue toename van het aantal ganzen.

Het (zware) beheer blijft ongewijzigd. Wel wordt er variatie aangebracht in de noordoostelijke percelen met maïs, gras en kruidenrijk gras. Bij alle percelen kruidenrijk wordt naast voedsel ook water aangeboden middels drie greppelplasdrassen. Ook de agrariër zonder zwaar beheer is nu bereid om een greppelplasdras aan te leggen. En de aanwezige beweiding met schapen wordt in dienst van de vogels gezet.

Verder zijn hier alle pakketten legselbeheer waar sinds de start van het SNL nooit een vogel heeft gebroed verwijderd. Hierbij is een uitzondering gemaakt voor de percelen waar beweiding wordt toegepast.

Nr 9 betreft het last minute beheer van seizoen 2013; maaidatum uitgesteld van 1 juni naar 1 juli.

Met 158 hectare en 79 vogels voldoet het mozaïek weer aan de instapeis.

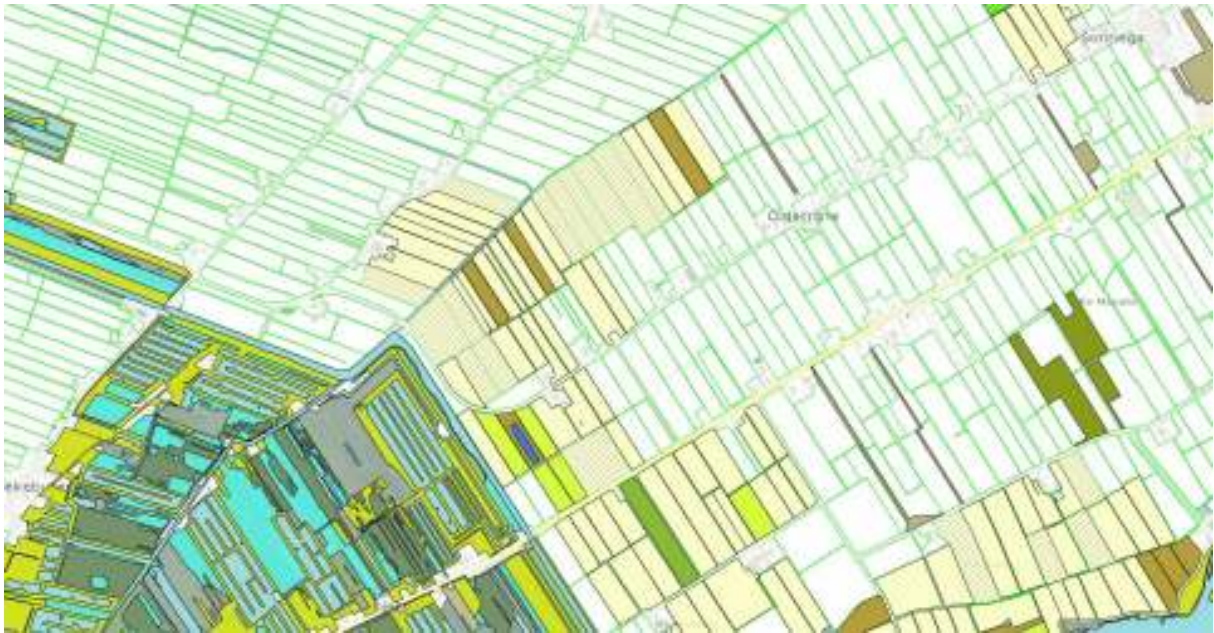
2014:

Dit gebied bestond uit 158 hectare met 117 broedparen van de vier hoofdsoorten. Dit gebied heeft zich volledig hersteld ten opzichte van 2012 en 2013 o.a. door het toevoegen van extra water (in de greppels). De rode ster geeft de locatie van het last minute beheer aan.

De kaart van 2015:

Ten zuidwesten van dit mozaïek ligt Natura 2000 gebied De Rottige Meenthe. Percelen waar de afgelopen twee jaar geen vogels hebben gezeten zijn verwijderd. De verwachting is dat er deze winter tussen de beide (westelijk gelegen) kruidenrijk percelen een sloot met natuurvriendelijke oevers wordt aangelegd. Verder wordt het beheer niet gewijzigd. De oppervlakte wordt 152 ha..

Voor de kaarten van de alarmtellingen verwijzen wij u naar blz 43, Oldetrijne (5.2.2)

5.2.5 Gracht

Het gebied bestaat uit 104 hectare.

2010:

Het gebied aan de Gracht is ons kleinste gebied en het enige gebied zonder grutto's. De norm van 50 weidevogels wordt echter wel gehaald en zelfs overschreden omdat niet op alle percelen door nazorgers werd geteld. De eigenaar van de betreffende percelen had in de oude SAN-regeling de boot gemist maar was direct enthousiast om nu mee te doen. Hij weidt zijn koeien en maait getrapt zodat er van nature al een mozaïek ontstaat.

Het gevaar van de ooievaars is hier echter heel reëel. De komende tijd zullen wij dit probleem breed gaan bespreken met o.a. de eigenaar van het ooievaarsstation, de WBE's en ecologen die ons mogelijk oplossingen aan de hand kunnen doen.

Direct boven dit gebiedje ligt een pas gegraven plas. Deze is van Staatsbosbeheer. De doelstelling is moeras. We hopen met SBB overeen te kunnen komen om dit gebied open te houden. Het zou dan een echte aanwinst voor de weidevogels kunnen worden.

Omdat de kieviten en scholeksters meest op het maïsland zitten is het zware beheer ernaast gelegd. Het beheer is goed bereikbaar voor de kuikentjes en ligt aaneengesloten. Omdat wij geen officiële telgegevens hebben van de nieuwe deelnemer is hier nog geen zwaar beheer ingezet. Komend jaar zal hij kuikenstroken gaan gebruiken.

2011:

Onze nieuwe deelnemer bracht veel vogels mee, waaronder vier grutto's. Hij heeft dit voorjaar ook plas drassen aangelegd. De grutto's zaten daar niet (meer ernaast) maar hebben wel geprofiteerd van het voedselaanbod.

Direct boven dit gebied ligt een gebied van Staatsbosbeheer. Wij hebben afgesproken dat de omliggende boeren het beheer hiervan op zich mogen nemen; o.i. de beste manier om openheid te waarborgen! In feite is dit gebied een grote plas dras. Mede een oorzaak dat de grutto hier weer terug is?

Probleem in dit gebied is de nazorg en de telling. De agrariërs waar de twee grutto's zitten is zelf lid van de Vogelwacht en doet op zijn bedrijf zijn eigen nazorg wel. Maar de telling moet er 'even bij' gedaan worden. We lopen hier tegen het probleem aan dat er te weinig nazorgers zijn.

2012

Ondanks de slechtere resultaten in verhouding tot vorig jaar willen we dit mozaïek graag versterken en dan met name het westelijke deel. Met pakketten extensief voorweiden gaan we hier nog meer variatie aanbrengen. In verband met de sterke predatiedruk willen we proberen hier een kleine, sterke kern van weidevogels te creëren die een aantrekkelijke werking heeft op de omliggende percelen.

Het probleem hier wordt de aanleg van nieuwe hoogspanningsmasten. Zie het onderstaande kaartje met daarop in het paars het nieuwe tracé. De oude hoogspanningslijn (lijn met kruisjes) wordt opgeruimd.

Aangezien deze in het oostelijke gedeelte komen te liggen, net achterlangs het perceel uitgestelde maaidatum, willen we graag in het westelijke deel meer maatregelen nemen. De pakketten extensief beweiden zijn een eerste aanzet. Verdere mogelijkheden (extra plas dras, meer met brede randen werken en eventueel uitbreiding van het

gebied) zijn ondermeer afhankelijk van de financiële middelen. Aangezien er sprake zal zijn van compensatiegelden rekenen wij erop dat in overleg met de Provincie hier mogelijkheden voor het gebied liggen.

2013:

Met 5 broedparen van de vier hoofdsoorten voldoet dit mozaïek aan de instapeis. We missen hier 6 kieviten en 1 scholekster. Maar er kwam een grutto bij.

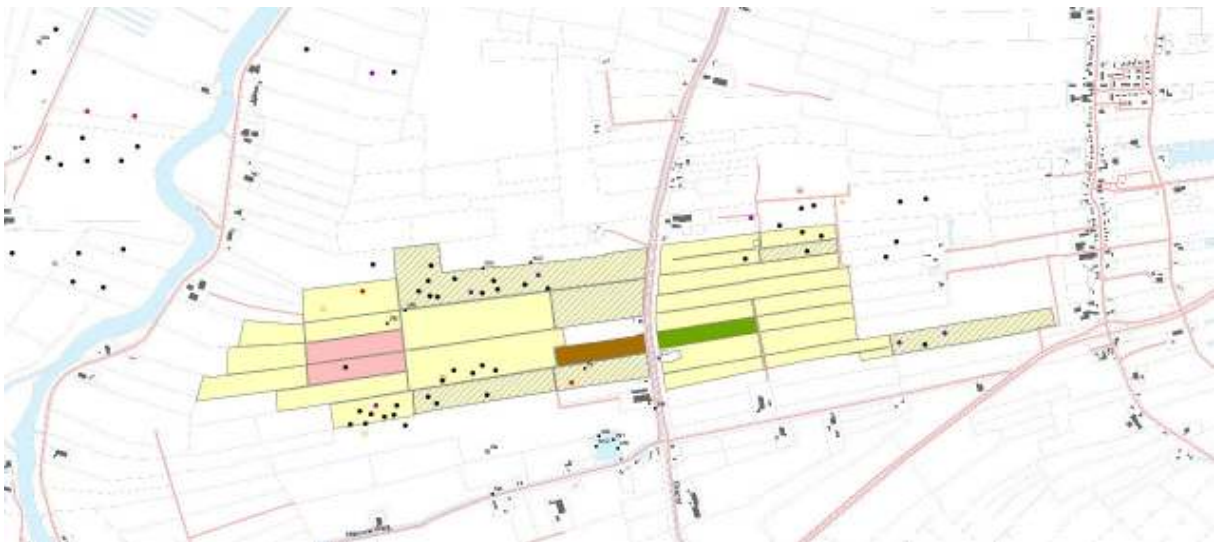
We willen inzetten op het westelijk gedeelte. Het gebied gaan we dan ook uitbreiden met legselbeheer. Komend jaar nog onbetaald maar we rekenen op compensatiegelden van TENNET om in 2015 het beheer te formaliseren. Beide agrariërs hebben de bereidheid uitgesproken om in die hoek dan ook zwaar beheer toe te willen passen. Behalve evt. greppelplasdras wordt hier ook, in overleg met het Wetterskip, gekeken naar waterpeilverhoging. Het huidige kruidenrijk heeft momenteel weinig toegevoegde waarde.

Het deed ons goed te horen dat het gebied van SBB ten noorden van het mozaïek, dat op ons verzoek wordt onderhouden door de aanliggende agrariërs, daadwerkelijk functioneert als een plasdras. De vogels van het maïsland trekken heen en weer naar dit gebied om te fourageren.

Van TENNET hebben we hier nog niets vernomen.

De kaart van het beheer in 2014 is gelijk aan die van 2013.

2014

Dit gebied bestond uit 100 hectare met 40 broedparen van de vier hoofdsoorten.

Het is het eerste jaar dat men beneden de instapeis komt.

Gezien onze doelstelling om juist het westelijke deel te versterken is de uitslag zeer teleurstellend. De oorzaak zoeken we vooral in de factor water. De bereidheid van de agrariër staat niet ter discussie maar de inzet (begeleiding) van de vereniging heeft hier te wensen over gelaten.

Dit jaar hebben we de SOVON teller van het SBB gebied dat hier direct ten noorden op aansluit uitgenodigd voor het Weidevogelkringoverleg. Het blijkt dat het SBB gebied, dat op ons verzoek door agrariërs wordt onderhouden, inderdaad als een grote plasdras fungeert. Het gebied is volgens hem slaap,- en rustplaats voor honderden grutto's, kieviten, scholeksters en watersnippen in de plasdrasdelen.

Er broedt een enkele kievit, tureluur, scholekster, visdief en waterral, soms een kluut en/of kleine plevier en dit voorjaar 4 zomertalingen. En wat graspiepers op de ribben.

Op boerenland eromheen worden door hem ook graspiepers waargenomen.

De teller was ook zeer enthousiast over de agrariër die ten zuidwesten van dit mozaïek zijn percelen heeft. Hier worden zo'n 250 koeien geweid op oud grasland. Volgens de teller is het geweldig om te zien en te horen hoeveel vogels zich daar bevinden. Niet zozeer kieviten of grutto's maar wel veldleeuweriken en kleine plevieren.

Hieronder de kaarten van de alarmtellingen. Deze hebben lang niet overal plaatsgevonden. Helaas is het verschil tussen niet uitgevoerd en niets aangetroffen niet te zien.

Ronde 1:

[illegible][illegible]

Hieronder de kaart voor 2015:

Percelen waar de afgelopen twee jaar geen vogels hebben gezeten zijn verwijderd. Verder wordt het beheer niet gewijzigd. De oppervlakte wordt 92 ha.. Op deze kaart is het natuurgebied van SBB dat in het noorden aansluit op het mozaïek goed te zien. Westelijk van dit gebied loopt het riviertje De Tjonger en ten oosten van dit gebied ligt het Natura 2000 gebied De Rottige Meenthe.

5.2.6 Langelille

Het gebied bestaat uit 110 hectare.

2010:

Het gebied van Langelille kan mogelijk profiteren van de herinrichting van de oevers van de Tjonger. Die trokken afgelopen jaar al veel steltlopers.

Ook hier zien we gemotiveerde agrariërs die met z'n drieën vastbesloten zijn om hier een succes van te maken. Het beheer ligt aaneengesloten. Bovenin ligt het beheer ongeveer 75 meter naast de grutto. Het andere perceel kruidenrijk ligt precies op het juiste perceel en mooi naast het maïsland. In het gebied worden koeien geweid en de betreffende deelnemer heeft nog het pakket voorweiden op twee percelen achter zijn huis gelegd.

2011:

Er is geen aanleiding om het beheer in 2012 te wijzigen.

2012

Er is geen reden om het beheer te wijzigen. We verwachten dat de kieviten de maïspercelen gaan opzoeken. We zijn benieuwd of de grutto en scholekster dan gaan volgen. Het perceel kruidenrijk is bereikbaar.

2013:

Met vorig jaar nog 58 en dit jaar nog maar 36 broedparen van de vier hoofdsoorten voldoet dit mozaïek lang niet aan de instapeis. Dit gebied moet het hebben van de kieviten. Maar helaas waren er dit jaar 23 minder! Zonder aanwijsbare oorzaak! Er was een scholekster meer.

Belangrijkste wijziging komend jaar is dat in dit gebied niet meer geweid wordt. (nr 4) Het pakket voorweiden verdwijnt hierdoor. Wel wordt geprobeerd om het stalvoeren zo mogelijk in dienst van de vogels te stellen. Ook is in overleg geprobeerd meer variatie in de maïs- en graspercelen te brengen, in combinatie met de percelen kruidenrijk. De maïspercelen gaan meer naar het noordelijke gedeelte. We verwachten op basis van o.a. 2010 en 2011 dat de vogels meegaan. En ook deze agrariërs willen hun verantwoordelijkheid nemen door elk een greppelplasdras aan te leggen, meest naast de percelen kruidenrijk.

Percelen waar sinds de start van het SNL geen vogels hebben gebroed (nr 2 en 3) zijn verwijderd. Behalve de percelen naast de toekomstige maïspercelen i.v.m. foerageren. Omdat we verwachten dat op de percelen boven het kruidenrijk, aan de noordelijke rand (nr 1) geen vogels gaan broeden zijn die beheerpakketten, ondanks aanwezige vogels in 2010 en 2011 wel verwijderd.

Het is een zwak weidevogelgebied waaraan extra aandacht gegeven moet worden. We overleggen dit ook met de betrokken nazorgers.

2014:

Dit gebied bestond uit 100 hectare en 34 broedparen van de vier hoofdsoorten. Waarom dit gebied wordt verlaten door de weidevogels is eigenlijk niet duidelijk. Er is voldoende water, voedsel en bescherming te vinden maar de resultaten spreken voor zich. In

overleg met de deelnemers is besloten om dit gebied voor 2015 in te krimpen en na 2016 op te heffen.

Voor de alarmtellingen verwijzen wij u naar blz 50 Gracht (5.2.5)

De kaart van 2015:

Percelen waar de afgelopen twee jaar geen vogels hebben gezeten zijn verwijderd. Verder wordt het beheer niet gewijzigd. De oppervlakte wordt 63 ha..

Westelijk van het gebied loopt het riviertje De Tjonger en ten oosten zien we Natura 2000 gebied De Rottige Meenthe.

5.2.7 Lindedijk

Het gebied bestaat uit 120 hectare.

2010:

In dit gebied ligt zwaar beheer op een plaats waar nu nog geen vogels zitten. Toch hebben we gemeend de extra hectares in eerste instantie wél op te nemen in ons mozaïek. Aan de overkant van de Pieter Stuyvesantweg zit namelijk een behoorlijk groep vogels, waaronder een grutto, en die willen we heel graag naar dit gebied lokken waar ze dan volop bescherming en rust krijgen. Ook weten we dat de maïspcelen hier gaan rouleren en aangezien met name de kieviten op maïslan gaan zitten zullen deze vast mee verhuizen richting het kruidenrijke land.

Een ander idee dat we graag willen testen is de vraag of wat langer gras bescherming biedt tegen de ooievaars. Dit gebied ligt namelijk het dichtst bij het Ooievaarsstation en we willen graag zien of dit mogelijk een preventieve werking heeft.

De variatie in het gebied is verder prima. Het beheer ligt aaneengesloten.

2011:

De meeste vogels zitten rechts in het gebied: bij de kruidenrijk percelen en bij de tijdelijke plas dras die daar was aangelegd. Het meest linkse kruidenrijk heeft nog weinig effect laten zien. Toch zijn we er blij mee want, tot onze schrik, gaat een van de deelnemers zijn bedrijfsvoering wijzigen. Hij schaft een robot aan en gaat de koeien dan nog beperkt weiden. Het perceel voorweiden vervalt daardoor. We hebben hoop dat hij nog wel een pakket uitgestelde maaidatum wil hebben maar omdat het komende jaar voor hem een leerjaar wordt wil hij zich nu niet vast leggen. Wel maakt hij eventueel gebruik van de kuikenstroken.

Helemaal rechts boven zijn enkele percelen legselbeheer ingetekend waarvan wij pas na vaststelling van het CBP 2011 ontdekten dat de percelen niet in eigendom waren van onze deelnemers (niet op BRS nummers gelet). De eigenaren van de betreffende percelen hebben geen enkele interesse om mee te doen aan het weidevogelbeheer. En aangezien er vrijwel geen vogels zitten en er bovendien voldoende beheer in de buurt ligt hebben wij besloten om het mozaïek te verkleinen. Er valt ook beheer af dat wel bij een deelnemer hoort. Dat is niet anders....

De financiële ruimte die dit vervallen legselbeheer ons geeft gebruiken wij in De Ontginning en Nijelamer, daar is het hard nodig!

2012

Het enige gebied waar de scholeksters zijn toegenomen. Maar verder zien we ook hier minder vogels. Er is geen aanleiding om wijzigingen aan te brengen in het beheer.

De agrariër die vorig jaar is gestopt met een pakket voorweiden heeft toch nog wel zijn koeien geweid.

Wel wordt dit gebiedje ietsje uitgebreid. Onderaan ligt een perceel dat is ingetekend door de Provincie op basis van gewasperceelkaarten van vóór de ruilverkaveling waardoor de grens van het kerngebied dwars dóór het huidige perceel loopt. De eigenaar moest de grenzen zéf aanpassen bij DR en dat heeft de nodige moeite en tijd gekost. Via een zienswijze op het Natuurbeheerplan is deze grenscorrectie aangevraagd en inmiddels toegewezen.

Ook hier speelt het probleem van de hoogspanningsmasten. Op onderstaand kaartje is te zien dat het tracé net door het kruidenrijk gaat, dan naar beneden net langs de grutto om net links van de bocht in de Linde over de Provinciegrens te gaan.

Of we maatregelen moeten en kunnen nemen zal ook afhangen van het tijdstip waarop de werkzaamheden gaan starten.

2013:

Met vorig jaar nog 81 en nu nog maar 58 broedparen van de vier hoofdsoorten voldoet het mozaïek dit jaar niet aan de instapeis. Ook in dit gebied een teruggang van aantallen, met uitzondering van twee tureluurs, waarvoor we geen duidelijke oorzaak aan kunnen wijzen.

De concentraties vogels liggen bij de maïs en in het oostelijke gedeelte. Voor de toekomst kijken we met belangstelling naar de percelen aan de andere kant van de Gracht.

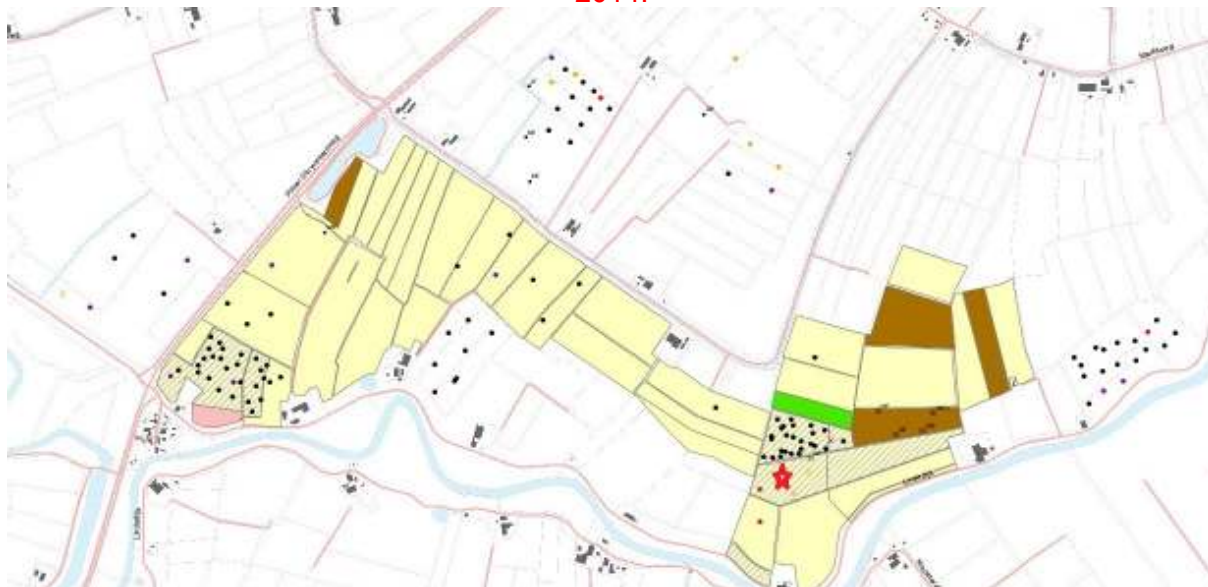
Komend jaar gaan we (onbetaald) legselbeheer leggen op de aanliggende percelen in die hoek waar wel (jaarlijks) vogels zitten. In 2013; 7 kieviten en 1 scholekster. Het beoogde land is eigendom van een deelnemer. Voor volgende jaren rekenen we ook hier op compensatiegelden van TENNET.

In het middengedeelte werden voorheen koeien geweid. De agrariërs overwogen om volgend jaar toch weer te weiden. En ook hier worden (drie) greppelplasdrassen aangelegd.

In overleg met het Wetterskip wordt ook gekeken naar waterpeilverhoging.

Omdat we de effecten van de maatregelen (weiden, peilverhoging en plasdrassen) willen afwachten zijn hier slechts twee percelen verwijderd waarop nooit een vogel heeft gebroed.

2014:

Dit gebied bestond uit 147 hectaren en 71 broedparen van de vier hoofdsoorten. Een herstel in aantallen van 58 in 2013 naar 71 in 2014. Maar net te weinig om aan de instapeis te voldoen. De rode ster geeft de locatie van het last minute beheer aan. Ten oosten van dit mozaïek zien we een perceel met allemaal vogels. Dit is verkeerd ingetekend, de vogels zaten in het perceel waarvan we vorig jaar hebben besloten om dit 'toe te voegen' aan het mozaïek (zie kaart van 2015 nr 4). Er wordt vrijwillig legselbeheer uitgevoerd en er vindt nazorg plaats. De vogelaantallen worden niet meegenomen in de statistieken van het mozaïek maar worden wel gemonitord.

Voor de alarmtellingen verwijzen wij u naar blz 50 Gracht (5.2.5)

Hieronder de kaart voor 2015:

In dit gebied kregen we het verzoek om het perceel extensief weiden te verleggen naar een perceel dicht bij de boerderij (1). De bereikbaarheid voor de vogels blijft hetzelfde. Wel is het nieuwe perceel groter en dit compenseren we door elders in het gebied legselbeheer waar twee jaar geen vogel heeft gebroed te verwijderen (2, 3 en 5). Daarmee voldoen we weer aan de instapeis. De oppervlakte wordt 136 ha..

5.2.8 Sonnega

Het gebied bestaat uit 160 hectare.

2010:

Dit gebied kenmerkt zich door een agrariër die al jaren de weidevogel centraal zet in zijn bedrijfsvoering. Door mee te doen aan de SNL krijgt hij nu de mogelijkheid om nog meer variatie aan te brengen, waaronder een plas dras. Met uitgestelde maaidatum en kruidenrijk land er om heen wordt ook dit een weidevogelparadijs. Het andere sterke punt van dit gebied komt van een deelnemer die geitenhouder is en ruim de beschikking heeft over ruige mest. Je ziet de resultaten en nu er uitgestelde maaidatum en kruidenrijk op en naast ligt hebben de vogels alle kans om hun kuikentjes groot te brengen. Aan de rechterkant ligt veel mais en dat trekt nu juist de Kievieten weer aan. Het beheer ligt aaneengesloten.

De resultaten die we hier zien van het inzetten van ruige mest; zelfs zonder dat hier zwaar beheer lag trok dit enorm veel weidevogels, willen we graag gebruiken voor het opzetten van een pilot. In de komende tijd willen we onderzoeken of er mogelijkheden zijn om de ruige mest die op dit bedrijf volop voorhanden is te kunnen gebruiken in ons gebied.

M.a.w. hoe kunnen we met weinig kosten de ruige mest ook toepassen op legselbeheer. Daarbij rekening houdende met de problemen die de mestwetgeving hier veroorzaakt. Agrariërs zullen kosten voor bemonstering en aan- en afvoer mest krijgen en velen zijn huiverig voor administratieve rompslomp. De kosten voor transport zullen, gezien de korte afstanden, beperkt zijn. Onze inschatting is dat met weinig kosten, waarbij de agrariër het werk in eigen beheer uitvoert en de vereniging eventueel ondersteunt bij de administratie hier bijzonder goede resultaten voor de weidevogels gehaald zullen worden.

2011:

Het effect van ruige mest is onomstreden. Helaas hebben wij nog geen mogelijkheden gezien om de pilot op te zetten. Niet alleen de mestwetgeving maar ook de angst voor ziekteoverbrenging weerhoudt deelnemers ervan om mest van een ander bedrijf te ontvangen.

Leuk om te melden is het gebruik van het perceel naast de uitgestelde maaidatum links (midden) in het gebied. Men heeft hier op de buitenste stroken maïs gezaaid en op de middelste strook gras. In combinatie met het perceel en de randen uitgestelde maaidatum die daar liggen gaf dat een optimale spreiding in tijd en ruimte van voedsel en rust. De vogels konden altijd ergens heen!

Het onderste gedeelte van dit gebied was zoals gebruikelijk weer succesvol. Jammer genoeg kon, door o.a. materiaalpech, de plasdras dit jaar niet aangelegd worden. Inmiddels heeft onze vereniging zelf een pomp aangeschaft en is dit probleem opgelost.

De resultaten geven geen aanleiding om het beheer te veranderen.

2012:

Het effect van ruige mest is ook dit jaar weer duidelijk te zien. Op de percelen waar dat rijkelijk wordt gestrooid zijn heel veel vogels aanwezig! Er wordt door dit bedrijf heel veel tijd gestoken in de weidevogels en het resultaat zie je terug op de stippenkaart. Het opdelen van een perceel in drie stroken: maïs – gras – maïs heeft dit jaar veel minder resultaat gehad. Komend jaar komt er gewoon maïs in. Dan ligt er nog wel uitgestelde maaidatum (15 juni) in een rand langs het perceel (en het perceel erboven) en op het perceel eronder.

Ook dit jaar is de plasdras niet gerealiseerd. Op het perceel ligt al een natte greppel en de agrariër zag geen reden om in dit natte voorjaar voor nog meer water te zorgen. Omdat hij zich nu 2 jaar niet aan de pakketvoorwaarden heeft gehouden en wij als gebiedscoördinator zien dat ook zonder de plasdras de resultaten goed zijn is in overleg besloten om dit pakket te schrappen. Het geld dat hiervan overblijft kunnen wij nu inzetten in mozaïek de Gracht. Daar is een verbetering dringend gewenst terwijl het hier niet noodzakelijkerwijs tot een verslechtering hoeft te leiden. Een win-win situatie dus.

2013

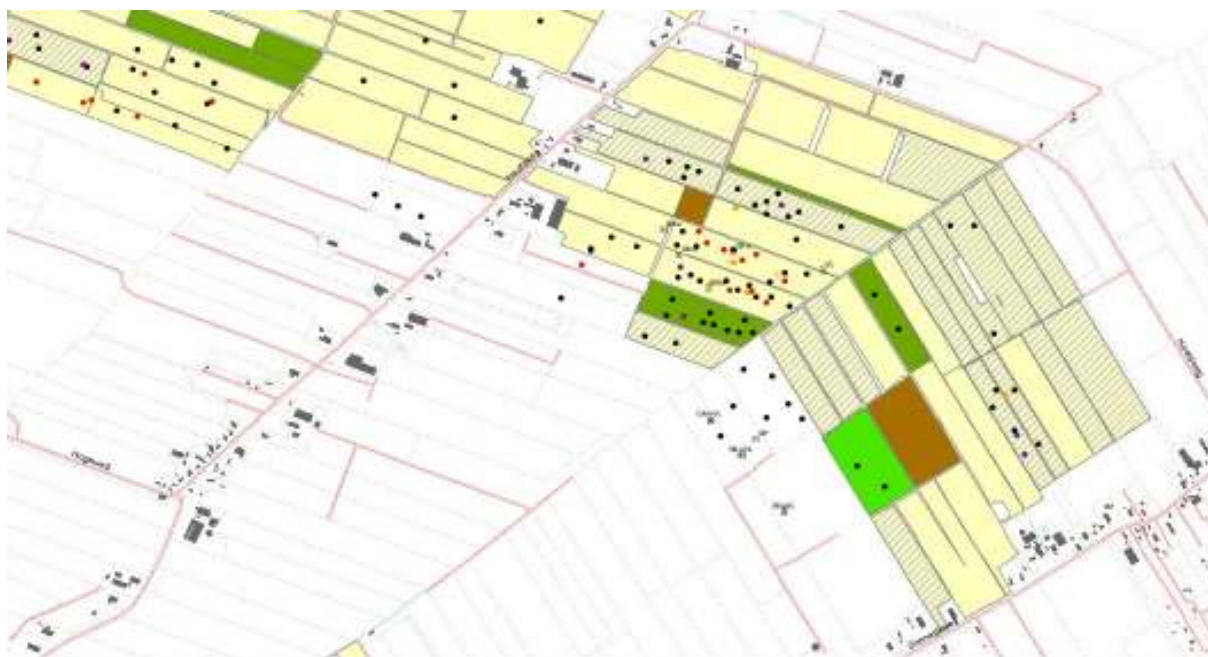
Met 129 broedparen voldoet dit mozaïek ruimschoots aan de instapeis. Alle aantallen lopen echter wel terug, mogelijk ook door de predatoren die dit jaar veel nesten hebben vernield en voor veel onrust in het veld hebben gezorgd.

We zijn aangenaam verrast door de (kleine) concentratie die ontstaat op het oostelijke gedeelte van de onderkant. Die percelen staan allemaal ingetekend als bouwland maar er is wel degelijk afwisseling tussen gras en maïs. Dit zetten we volgend jaar door en we zijn benieuwd of de vogels blijven.

We wijzigen het beheer aan de westelijke kant; daar waar de grootste concentratie vogels zit. Het perceel uitgestelde maaidatum wordt maïs, het maïsland wordt uitgestelde maaidatum en de randen uitgestelde maaidatum die er liggen worden verwijderd dan wel weer samengevoegd met de rest van het perceel. Zo brengen we het beheer dicht bij de vogels. De agrariërs zorgen voor voldoende voedselaanbod door stroken te maaien en bovenin worden beweide percelen gebruikt voor foerageren.

Op een klein perceel bovenin na gaan we hier dan ook geen legselbeheerpakketten verwijderen. We zijn alle percelen en medewerking nodig om voldoende foerageermogelijkheden te houden. En in de oostelijke maïshoek willen we eerst de ontwikkelingen volgend jaar afwachten.

2014:

Dit gebied bestond uit 142 hectaren en 86 broedparen van de vier hoofdsoorten en voldoet daarmee ruim aan de instapeis.

Voor de kaarten van de alarmtellingen verwijzen wij u naar blz 38 Ontginning (5.2.1.)

Hieronder de kaart voor 2015:

In het zuidwestelijke deel (1) staan geen stippen op de kaart. Na het eerste bezoek aan dit bedrijf brak de nazorger zijn been en de vervanger die later kwam heeft alleen alarmtellingen uitgevoerd. We hebben deze cijfers geïnterpreteerd als zijnde broedpaartellingen.

De rand van uitgestelde maaidatum beheer gaan we vervangen door maïs omdat dit altijd kieviten trekt en het beheer gaat naar het water, naar de Scheene (2). Het zuidelijke pakket uitgestelde maaidatum (3) brengen we naar de grutto's. Het opnieuw inzaaien van het huidige perceel biedt weer extra variatie in graslengte in dit gebied. Van percelen waar de afgelopen twee jaar geen vogels hebben gebroed is het beheer verwijderd. (4 en 5) De oppervlakte wordt 121 ha..

5.2.9 Nijelamer

Het gebied bestaat uit 370 hectare.

2010:

Dit is een wat groter gebied waar zich vijf kernen van weidevogels bevinden met verder her en der verspreide nesten. Bij vier concentraties ligt inmiddels zwaar beheer zodat ook hier de vogels altijd ergens bescherming en voedsel kunnen vinden. De andere concentratie ligt op maïsland. Dit behoeft geen speciaal beheer. Het voordeel van een wat groter gebied is de variatie die ontstaat door de verschillende bedrijfsvoeringen van de deelnemers. In het gebied liggen twee gebieden van Staatsbosbeheer waar op de doelstellingen: moeras, vochtig weidevogelgrasland, vochtig hooiland en kruiden- en faunarijck grasland liggen. In de praktijk zien wij hier vrijwel geen weidevogels. En wij hebben dan ook nog geen meerwaarde gezien in het betrekken van deze gebieden bij ons mozaïek. Het overleg hierover heeft echter nog niet plaatsgevonden doordat de medewerker van Staatsbosbeheer helaas verhinderd was voor ons overleg. Mogelijk dat hier toch nog kansen voor de weidevogels liggen. Het beheer ligt aaneengesloten.

2011:

Inmiddels heeft het overleg met Staatsbosbeheer over de twee percelen onder de Boelstraweg plaatsgevonden. Men had geen financiële ruimte om hun gronden weidevogelvriendelijker te maken. Met name het onderste perceel zou nodig gesnoeid moeten worden. Als vereniging hebben we overleg gehad met een loonwerker om dit werk uit te voeren maar ook voor ons was de prijs een obstakel. Bovendien kwam er protest van een nazonder dat daar andere vogelsoorten zitten. Ook daar moeten we natuurlijk rekening mee houden. Tegen de ondergrens van dit mozaïek hebben wij het beheer gewijzigd. Rechts onder zit, weer met dank aan de vele ruige mest, een hele concentratie vogels die, behalve kuikensroken, geen beheer in de directe omgeving had. Door het pakket uitgestelde maaidatum naar rechts te verleggen wordt er een verbinding gevormd tussen de verschillende groepen vogels. De percelen kruidenrijk rechts boven en bij de plas dras beginnen vogels aan te trekken. We hopen dat dit effect zich verder gaat versterken.

2012:

Ook hier weer het ruige mest effect: rechts onder tegenover de boerderij (de geitenstal die dwars achter de ligboxenstal staat is helemaal onderaan het plaatje, boven het woord boerderij, nog net in beeld). De percelen kruidenrijk links onder en de uitgestelde maaidatum bovenin worden al gevonden. Het kruidenrijk en de plasdras in het midden moeten nog meer vogels gaan trekken. Vorig jaar hebben we hier het beheer gewijzigd. Toen zijn de onderste percelen uitgestelde maaidatum meer naar rechts verschoven. Je ziet dat dit een goede zet was want de grutto's zaten nu direct in de buurt. Bij de percelen uitgestelde maaidatum bovenin willen we greppel plas dras aanleggen tussen de percelen in. Vervelend is dat hier, tijdens de intekening in de Toolkit, weer sprake is van missende gewaspercelen. Hierover is gemaild, o.a. met DR maar er is nog geen reactie ontvangen. Het zou erg plezierig zijn als DR niet aan de gewaspercelen kaart zou werken tijdens de intekening van de Toolkit! De oppervlakte is al wel verwerkt in de financiële tabel. Een probleem wordt de hoogspanningsleiding. Het tracé gaat waarschijnlijk door het onderste kruidenrijk perceel. Als we nu wisten wanneer de werkzaamheden gaan starten konden we in overleg met naastliggende perceeleigenaren misschien tijdelijke zwaar beheer pakketten ergens in de buurt neerleggen? Dat moet dan wettelijk wel mogelijk zijn en naast de beheervergoeding zal er dan ook een bedrag moeten komen om de agrariër over te halen om mee te werken.

2013:

Met 119 broedparen voldoet dit mozaïek niet aan de instapeis. Een enorme teruggang in aantallen, van 179 naar 114 van de vier hoofdsoorten! Behalve van de tureluur, daarvan waren er vier meer. Het vermoeden bestaat dat niet alle telgegevens in het BFVW systeem zijn ingevoerd. Als inhoudelijke oorzaak wordt aangegeven dat er veel nachtelijke onrust in het veld is waargenomen. Predatie door vossen is aangetoond. En de grutto's zijn waarschijnlijk verhuisd naar het naastliggende weidevogelgebied van SBB. Daar werd namelijk een extreme toename van grutto's gesignaleerd. Opvallend is dat het zuidelijk gelegen perceel kruidenrijk een van de weinige kruidenrijk percelen is waar vogels niet alleen fourageren maar ook broeden.

Vanwege de opvallende en enigszins betwijfelde teruggang wordt het (zware) beheer nog niet gewijzigd. Vier agrariërs hebben aangegeven een greppelplasdras aan te willen leggen. Voor de agrariër die veel uitgestelde maaidatum heeft zal deze extra inspanning in 2014 echt effect moeten geven anders is (gedeeltelijke) beëindiging van het pakket een logische stap. Het (geiten)bedrijf dat met de ruime hoeveelheid vaste mest altijd hele goede resultaten haalt wil dit jaar gaan experimenteren met water in stroken. De eigenaren zijn echte vogelliefhebbers en wij zien de uitwerking met interesse tegemoet. Links bovenin gaat de maïsverbouw naar andere percelen wat naar verwachting een ander patroon in de broedpaarvestiging zal laten zien.

Van percelen waar sinds de start van het SNL nooit een vogel heeft gebroed hebben we de legselbeheerpakketten verwijderd

In het gebied zijn/worden meerdere kunstvossenbouwen geplaatst.

Van TENNET hebben we nog niets vernomen.

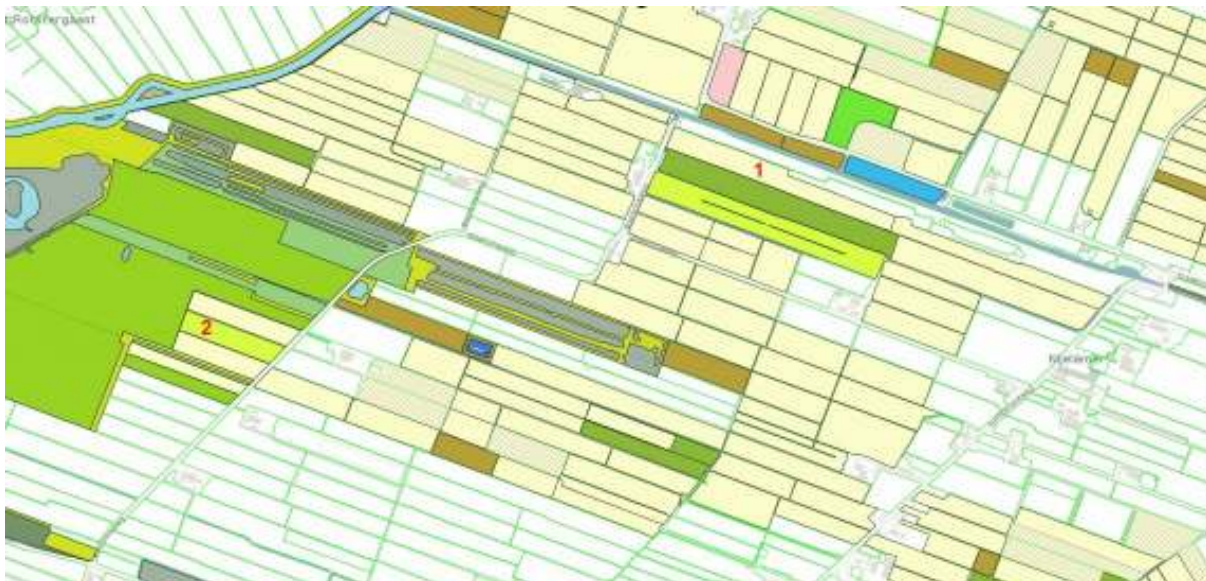
2014:

Dit gebied bestond uit 367 hectare en 162 broedparen van de vier hoofdsoorten. Daarmee voldoet dit mozaïek voor het tweede jaar niet aan de instapeis.

Voor de alarmtellingen verwijzen wij u naar blz 43; 5.2.1 Ontginning

Het beheer in 2015:

De greppelplasdras in het bovenste uitgestelde maaidatumland tot 15 juni (1) heeft te weinig effect gehad. Waarbij wel moet worden opgemerkt dat er direct aangrenzend, op en ten zuiden van het perceel uitgestelde maaidatum tot 1 juni veel meer vogels aanwezig waren dan op de kaart te zien. Deze staan wel ingetekend op de stippenkaart die bij de boer in de stal hing. Toch hebben we besloten het bovenste perceel van de twee percelen met uitgestelde maaidatum tot 15 juni te verwijderen.

Dit mozaïek grenst ten zuidwesten aan het natuurgebied Brandemeer. Ook dit jaar werd er een grote wisselwerking gezien tussen de gebieden, ze versterken elkaar. De weidevogelregisseur van SBB heeft geregeld contact met onze deelnemers, die inmiddels weten waar het bij weidevogelbeheer om gaat en de samenwerking is dan ook uitstekend. In de Brandemeer werden 146 broedparen geteld waarvan:

28 kieviten,

24 grutto's,

5 scholeksters en

13 tureluurs.

Hier hebben we op agrarische grond nu een pakket uitgestelde maaidatum tot 1 juni neergelegd (2).

Van percelen waar de afgelopen twee jaar geen vogels hebben gebroed is het beheer verwijderd. De oppervlakte van dit mozaïek wordt 309 hectare

5.3 Inrichtingsmaatregelen en overige activiteiten

De financiële vertaling vindt u in hoofdstuk 7.2.

Jaarlijks is onderhoud aan oevers, bomen en landschapselementen nodig om verruiging en begroeiing tegen te gaan. We noemen hier alleen de actiepunten voor het komende jaar.

MAATREGEL	INITIATIEFNEMER	JAAR	UITVOERDER	JAAR
Organiseren alarmtellingen	ANV	2015	Vogelwachten	2015
Aanpak predatie door het plaatsen van kunstvossenbouwen	ANV en WBE's	2015	WBE's met agrariërs	2015
Aanleg greppelplasdrassen	Mozaïekregisseur	2015	agrariër	2015
Waterpeilverhogingen	Mozaïekregisseur	2015	Wetterskip (i.o.m. agrariër)	2015

6. VELDINVENTARISATIES

Tijdens de uitvoering van de reguliere nestbeschermingshandelingen door de nazorgers, die allen lid moeten zijn van een Vogelwacht en beschikken over een geldige eierzoekpas, worden de gegevens van de gevonden nesten genoteerd, ingevoerd in het BFVW registratiesysteem en op stippenkaarten verwerkt.

In de percelen met een rustperiode zullen de nesten in principe niet worden opgezocht in verband met de verhoogde kans op predatie. Aanwezige broedparen zullen wel op de stippenkaart worden vermeld.

De genoteerde aantallen kunnen aanleiding geven om gedurende het beheerseizoen aanvullende maatregelen te treffen of de aanpak te wijzigen.

Met behulp van de gegevens uit deze veldinventarisaties zal in de komende jaren dit collectieve beheerplan verder worden onderbouwd. Tevens kunnen de gegevens aanleiding geven om het collectieve beheerplan bij te stellen.

7. KOSTEN EN FINANCIERING

7.1 Beheerkosten SNL.

2015

De rapportage uit de Toolkit geeft de volgende bedragen:

In 2014: € 300.519,31

Daarbij komt het Last Minute beheer: € 2.568,09

Totaal: € 303.087,40

In 2015: € 280.321,48

De onderuitputting van het budget in 2015 wordt veroorzaakt door het verwijderen van inefficiënte pakketten legselbeheer.

Let op: Bovenstaande bedragen hebben uitsluitend betrekking op het SNL weidevogelbeheer. In 2015 komen hier budgetten van botanische- en landschapsbeheer pakketten bij. Het uiteindelijke totaalbedrag zal daardoor hoger uitvallen.

2014

De rapportage uit de Toolkit geeft de volgende bedragen:

In 2013: € 311.509,71

Echter in 2013 misten er percelen. Incl werd het: € 312.178,08.

Daarbij komt het Last Minute beheer van € 5.043,11

Totaal in 2013: € 317.221,19

In 2014: € 300.570,31

De onderuitputting van het budget in 2014 wordt veroorzaakt door het verwijderen van pakketten legselbeheer vanwege het kritisch kijken naar de juiste ligging van dit pakket. Het niet-bestede bedrag willen we gereserveerd houden voor extra Last Minute maatregelen en het aanleggen van greppelplasdrassen waarvoor 26 (!) deelnemers hun bereidheid tot aanleggen hebben uitgesproken.

2013

Ook dit jaar zijn er weer veel afwijkingen in de perceelsgrootte gevonden. DR blijft de gewaskaarten aanpassen, al dan niet met instemming van de eigenaar. De enige grote wijzigingen waren het opheffen van een pakket plas dras en het neerleggen van 2 pakketten extensief weiden.

Met name in het gebied Sonnega en Oldetrijne Noord is voorlopig vaak gekozen voor het pakket legselbeheer op bouwland omdat de agrariërs nog niet weten waar ze exact maïs gaan verbouwen. De oppervlakte kan dus nog aanmerkelijk verschuiven richting het duurdere pakket legselbeheer op grasland!

Uitbetaald volgens de rapportage van de Toolkit:

In 2012 : 311.531,12 incl. Last Minute 2.941,37 = Totaal: 314.472,49

In 2013 wordt dat: 312.178,08 (=incl. 3.66 ha. missende percelen)

Een kleine overschrijding van de ons gestelde financiële grenzen, die opgevangen kan worden in het, ons toegewezen, budget Last Minute beheer

Opvallend is dat er verschil zit tussen de financiële gegevens die uit de Toolkit komen en de financiële gegevens uit onderstaande financiële tabel. In deze laatste zat een formule fout, die is hersteld. Ook zijn vanwege het overzicht de totalen van de oppervlakte en van de financiën toegevoegd in een kolom. De oppervlakten komen exact overeen met de oppervlakten die de Toolkit geeft per mozaïek en per pakket. De fout moet dus zitten in de beheersvergoeding waarmee gerekend wordt.

2012

De tabellen die wij vorig jaar gebruikten zijn vervangen door het overzicht dat door de Provincie aan ons is verstrekt en door ons is aangevuld met de gegevens voor 2012.

Op advies van de Provincie zijn er correcties aangebracht in de tabel van 2011. Er zaten enkele vreemde fouten in. Daarnaast zijn de talloze, vaak kleine, verschillen in oppervlaktes verwerkt in de oude tabel. Op deze manier is duidelijk waar de verschillen in beheer zijn aangebracht. Vervelend is wel dat de wijzigingen van maïs en graspercelen vaak niet meer goed aangegeven kon worden. Daarvoor verwijzen wij naar de Toolkit. Als gebiedscoördinator kunnen wij het CBP van 2011 namelijk niet meer downloaden.

Ook de invulling van het Last Minute beheer hebben wij bij het jaar dat het is gebruikt, nl. 2011 neergezet. Vorig jaar hadden we een budget van € 6500,- Dit is besteed aan 13.2 hectare kuikenstroken (€ 5075,61). Het restant is, alleen voor 2011, verevend met andere ANV's.

Volgens de Toolkit is uitbetaald:

In 2011 voor	2015,935 hectare een bedrag van	€ 307.379,18
Hier miste	8,315 hectare met	<u>€ 4.505,02</u>
Dit is samen:		€ 311.884,20
In 2012 wordt dit:	2.023,815 hectare	€312.141,37

Een zeer acceptabele overschrijding van € 257,17

Bijzonder vervelend is dat wij, als gebiedscoördinatoren, zeer laat inzicht hebben gekregen in de pakkettenvergoedingen!

Ook de zeer moeilijk vindbare plek op internet van de pakketvoorwaarden is ons pas heel laat bekend gemaakt.

2011

Nadrukkelijk willen wij hier vermelden dat de hectares nog kunnen afwijken! Dienst Regelingen is nog (lang) niet klaar met de perceelsregistratie. Ook het computerprogramma waarin het beheer van de SNL regeling ingetekend moet worden functioneert niet naar behoren; percelen kunnen om meerdere redenen niet ingetekend worden, oppervlaktematen ontbreken en van sommige percelen missen zelfs alle gegevens. Ook de tabellen die worden gegeven kloppen niet. Onze vereniging houdt, gezien de ervaring van de afgelopen tijd, rekening met een gemiddelde afwijking van minstens 10%.

7.2 Inrichtingskosten en kosten overige activiteiten

In euro's:

Maatregelen	Kosten 2013	Kosten 2014	Kosten 2015	Kosten 2016	Totaal	Financier
Organiseren alarmtellingen	2000,-	2000,-	2000,-		6000	ANV
Kunstvossenbouwen		1500,-			1500,-	Agrariërs
Totaal		3500,-			5500,-	

Bijlage 1 Evaluatieformulier Weidevogelbeheer Weststellingwerf 2014

Naam:	
Naam nazorger:	
Naam jager:	
Aantallen vogels	
Grutto	
Kievit	
Scholekster	
Tureluur	
Andere soorten	
Werden de koeien (of jongvee of schapen) geweid?	Ja / Nee
Stalvoert u?	Ja / Nee
De Provincie gaat in 2016 meer watermaatregelen en hogere waterpeilen eisen.	
Wilt u:	
Greppel plasdras of iets vergelijkbaars aanleggen	Ja / Nee
Waterpeil (op minimaal 5 hectare) tijdelijk verhogen	Ja / Nee
De Provincie gaat in 2016 het legselbeheer mogelijk (gedeeltelijk) afschaffen en meer zwaar beheer eisen	
Wilt u:	
(Meer) percelen kruidenrijk	Ja / Nee
(Meer) percelen met uitgestelde maaidatum	Ja / Nee
(meer) pakketten met weiden	Ja / Nee
Stroken aanleggen (door maaien of zaaien)	Ja / Nee
Eigen idee: ?	
Graag uw indruk van het afgelopen seizoen:	
Over de vogels:	
Over het contact met de nazorger:	
Over de stippenkaart:	
Over de predatie:	
Andere opmerkingen:	